

สรุปลงการสำคัญ

รายงานผลการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรกฎาคม 2559

คำนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) เป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปีที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทย ซึ่งได้นำ **“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”** มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ภายใต้แนวคิด **“คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”** ที่มุ่งสู่สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน การสร้างความเข้มแข็งภาคเกษตรและความมั่นคงของอาหารและพลังงาน การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ติดตามประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยเผยแพร่ผลการประเมินต่อสาธารณชนในการประชุมประจำปีของสำนักงานฯ สำหรับในปี 2559 ซึ่งเป็นปีที่สี่ของการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สำนักงานฯ จึงได้จัดทำ **“สรุปสาระสำคัญ รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11”** ขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ การติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสาร **“สรุปสาระสำคัญ รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11”** ฉบับนี้ จะช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจในการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศ และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ประเทศมีความมั่นคง และมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

สรุปลงานสำคัญ

รายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

1 บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2554 เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะปานกลาง กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” และได้เน้นนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ และยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เป็นต้นมา โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการสร้างความแข็งแกร่งของระบบและโครงสร้างต่างๆ ภายในประเทศให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น และสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีของประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและบริหารการพัฒนาประเทศให้อยู่บนหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตย เพื่อนำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยและความยั่งยืนของการพัฒนา และได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ในระยะ 4 ปีของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายประการ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนา อาทิ การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้จัดทำรายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ขึ้น ประกอบด้วยการติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การประเมินผลกระทบการพัฒนาด้วยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย และผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ดังนี้

2 การพัฒนาประเทศในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

2.1 การติดตามประเมินผลการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2517 และต่อมาในช่วงหลังวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้เกิดมีกระแสความตื่นตัวและการนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง ต่อเนื่องมา

จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผลของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีความก้าวหน้าดังนี้

2.1.1 ภาพรวมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ผลจากการสำรวจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ประเมินตนเองว่า มีการรับรู้และเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง และรองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในระดับรับรู้และเข้าใจมาก ขณะที่ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการตอบแบบทดสอบระบุว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ทั้งในภาพรวมและในทุกภาค มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ รับรู้และเข้าใจมาก รองลงมา กลับมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับ รับรู้และเข้าใจน้อย แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ประเมินว่าตนเองเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลางนั้น ในความเป็นจริง ระดับความเข้าใจมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยมีทั้งกลุ่มที่เข้าใจมากกว่าที่ตนเองคิด และกลุ่มที่เข้าใจผิด ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ประยุกต์ใช้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือเรียนรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 1-5 ครั้งมากที่สุด และผู้ที่ไม่เคยได้รับการอบรมหรือศึกษาดูงานเลยมีสัดส่วนสูงเป็น อันดับ 2 ขณะที่การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการเรียนรู้จากสื่อต่างๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต มากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ควรใช้วิธีการยกตัวอย่างจากกรณีที่เกิดขึ้นจริงให้เห็นเป็นรูปธรรมว่านำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไรมากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ประยุกต์ใช้ หรือประยุกต์ใช้แล้วเลิก ซึ่งสาเหตุสำคัญของการไม่ประยุกต์ใช้ ได้แก่ การไม่รู้วิธีนำไปประยุกต์ใช้ โดยส่วนใหญ่เริ่มประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555) ซึ่งผู้ที่ประยุกต์ใช้เกินครึ่ง ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต หรือเป็นการประยุกต์ใช้ในระดับ “เข้าถึง”¹ โดยมีการประยุกต์ใช้กับวิถีปฏิบัติในการทำงานมากที่สุด และมีวัตถุประสงค์หลักของการประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตมากที่สุด และเมื่อประยุกต์ใช้แล้ว ส่วนใหญ่ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง สำหรับปัญหา/อุปสรรคของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมส่วนใหญ่ ได้แก่ เรื่องทัศนคติ ค่านิยมของคนในองค์กร/คนรอบข้างที่ไม่เห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้ ซึ่งสาเหตุจากการไม่เห็นด้วยในการประยุกต์ใช้ของคนรอบข้าง อาจเกิดจากความเข้าใจคลาดเคลื่อนที่มีต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้จากการที่มีกลุ่มตัวอย่างระบุว่า ปัญหา/อุปสรรคของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ การมีความจำเป็นต้องแข่งขัน อาทิ ทำยอดขาย เพิ่มกำไรให้ถึงเป้าหมาย และการมีความจำเป็นต้องหารายได้เลี้ยงตนเองและ/หรือครอบครัว ซึ่งในความเป็นจริง เหตุผลสองประการนี้ไม่ใช่ปัญหาสำหรับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ ปัญหาเรื่องค่านิยมของคนในสังคมที่ไม่เห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ส่วนหนึ่งยังสะท้อนให้เห็นได้จาก สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้คงเหลือของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ การมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

¹ ศ.ดร.อภิชาติ พันธเสน แบ่งระดับความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) “เข้าใจ” เป็นขั้นเริ่มต้นมีวิธีการที่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองได้ 2) “เข้าถึง” เป็นขั้นที่เข้าใจแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว และเริ่มประยุกต์ใช้หลักการของความพอประมาณ และ 3) “เข้าถึง” เป็นขั้นที่เข้าใจเหตุผล และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งหมดมาประยุกต์ใช้จนเป็นวิถีชีวิต อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ ศ.ดร.อภิชาติ พันธเสน, “เหลียวหลังเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในทศวรรษหน้า (2556-2565)”

2.1.2 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคีการพัฒนา

1) **ภาครัฐเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากภาครัฐด้วยกันมากกว่าภาคีอื่นๆ** ผลการสำรวจฯ พบว่า บุคลากร/องค์กรภาครัฐในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่า มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง และมีสัดส่วนความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุดเป็นที่สองรองจากภาคประชาสังคม ขณะที่ผลการประเมินจากการตอบแบบทดสอบระบุว่า ภาครัฐมีสัดส่วนความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคีอื่นๆ ทั้งนี้ ส่วนใหญ่เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับภาคีอื่นๆ แต่ภาครัฐเป็นภาคีเดียวที่มีการเรียนรู้จากหน่วยงานภาครัฐด้วยกันมากเป็นอันดับสอง สำหรับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างภาครัฐมีสัดส่วนผู้ประยุกต์ใช้สูงกว่าทุกภาคี โดยประยุกต์ใช้กับวิถีปฏิบัติในการทำงานมากที่สุด รองลงมาเป็นการจัดการชีวิตประจำวัน และการทำงานทั่วไปในฐานะข้าราชการ/พนักงาน/ลูกจ้าง ซึ่งการประยุกต์ใช้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม จริยธรรมมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ประยุกต์ใช้ในระดับเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต และเมื่อประยุกต์ใช้แล้ว ส่วนใหญ่ได้ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง และมีความยั่งยืน เช่นเดียวกับภาคีอื่นๆ สำหรับปัญหา/อุปสรรคของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ที่สำคัญที่สุดได้แก่ เรื่องทัศนคติ ค่านิยมของคนในองค์กร/คนรอบข้างที่ไม่เห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้ และปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ การมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

2) **ภาคเอกชนให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจทางสื่อ โดยเฉพาะโซเชียลมีเดีย** ผลการสำรวจฯ บ่งชี้ว่า บุคลากร/องค์กรในกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง โดยมีสัดส่วนผู้ประเมินตนเองว่ามีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับรับรู้และเข้าใจมากที่สุด เมื่อเทียบกับภาคีอื่นๆ สอดคล้องกับผลการประเมินจากการตอบแบบทดสอบที่ระบุว่า ภาคเอกชนมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุดเมื่อเทียบกับภาคีอื่นๆ เช่นกัน รวมทั้งมีสัดส่วนผู้ไม่รู้จักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าทุกภาคีด้วย ทั้งนี้ ภาคเอกชนมีสัดส่วนการไม่เคยศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงเลยสูงกว่าทุกภาคี โดยการเรียนรู้เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้จากสื่อต่างๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร/อินเทอร์เน็ต มากที่สุด เช่นเดียวกับภาคีอื่นๆ แต่มีสัดส่วนสูงที่สุดโดยภาคเอกชนเห็นว่า การยกตัวอย่างจากกรณีที่เกิดขึ้นจริงให้เห็นเป็นรูปธรรมว่านำไปใช้ในชีวิตจริงอย่างไร เป็นวิธีประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลมากที่สุดเหมือนกับภาคีอื่นๆ แต่ภาคเอกชนเป็นภาคีเดียวที่ให้ความสำคัญกับสื่อโซเชียลมีเดียเป็นอันดับสอง โดยเห็นว่าควรประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้มากขึ้น อาทิ Facebook Youtube Instagram Twitter Line สำหรับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเอกชนมีสัดส่วนการไม่ประยุกต์ใช้สูงและมีสัดส่วนการประยุกต์ใช้จนถึงปัจจุบันต่ำที่สุด โดยสาเหตุที่ไม่ประยุกต์ใช้ที่สำคัญที่สุดได้แก่ การไม่รู้วิธีการนำไปประยุกต์ใช้ สำหรับผู้ที่ประยุกต์ใช้ ประยุกต์ใช้ในเรื่องวิถีปฏิบัติในการทำงานมากที่สุด การประยุกต์ใช้ของภาคเอกชนมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดเพื่อการสร้างความมั่นคงในชีวิต และส่วนใหญ่มีการประยุกต์ใช้เป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต แต่มีสัดส่วนของการใช้ในระดับนานๆ ครั้งสูงกว่าทุกภาคี และเมื่อประยุกต์ใช้แล้ว แม้ส่วนใหญ่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง แต่ภาคเอกชนมีสัดส่วนการบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับมากที่สุดเป็นอันดับสองรองจากภาคประชาสังคม และผลที่ได้มีความยั่งยืน สำหรับปัญหา/อุปสรรคของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่ได้แก่ เรื่องทัศนคติ ค่านิยมของคนในองค์กร/คนรอบข้างที่ไม่เห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความเข้าใจผิด เนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่างระบุว่า ปัญหา/อุปสรรคของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ การมีความจำเป็นต้องแข่งขัน อาทิ ทำยอดขาย เพิ่มกำไรให้ถึงเป้าหมาย ซึ่งในความเป็นจริงปัญหาดังกล่าวไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับปัจจัยแห่ง

ความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของภาคเอกชนได้แก่ การมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

3) ภาคประชาสังคมมีความแตกต่างด้านความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูง แต่มีการประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางและบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับมาก ผลการสำรวจฯ ระบุว่า บุคลากร/องค์กรในกลุ่มตัวอย่างภาคประชาสังคมส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง โดยมีสัดส่วนการรับรู้และเข้าใจในระดับมากที่สุดกว่าทุกภาคี สอดคล้องกับผลการประเมินจากการตอบแบบทดสอบที่ระบุว่า ภาคประชาสังคมมีสัดส่วนผู้รับรู้และเข้าใจในระดับมากที่สุดเป็นที่สองรองจากภาครัฐ แต่กลับมีสัดส่วนผู้มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคีอื่นๆ นอกจากนี้ ภาคประชาสังคมมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยฝึกอบรม/ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงเลยสูงที่สุด ขณะที่มีส่วนของผู้ที่เคยฝึกอบรม/ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า 20 ครั้ง สูงกว่าภาคีอื่นๆ ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องการกระจายโอกาสการศึกษาดูงานทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคีสูง สำหรับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาคประชาสังคมมีสัดส่วนการไม่ประยุกต์ใช้ต่ำกว่าภาคีอื่นๆ โดยประยุกต์ใช้ในเรื่องการจัดการชีวิตประจำวัน และการบริหารองค์กรในฐานะเป็นผู้บริหาร มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้พึ่งตนเองได้มากขึ้นมากที่สุด ภาคประชาสังคมประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิตมากที่สุด และมีสัดส่วนสูงกว่าทุกภาคี และเมื่อประยุกต์ใช้แล้ว ส่วนใหญ่ถึงเกือบครึ่งหนึ่งได้ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ในระดับมาก ต่างกับภาคีอื่นที่ส่วนใหญ่บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับปานกลาง และมีความยั่งยืน

สำหรับปัญหา/อุปสรรคของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาสังคมที่สำคัญที่สุด ได้แก่ เรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่างกับภาคีอื่นๆ ที่มีปัญหาเรื่องทัศนคติ ค่านิยมของคนในองค์กร/คนรอบข้างที่ไม่เห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้มากที่สุด แต่ภาคประชาสังคมให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าวเป็นลำดับรองลงมา แสดงให้เห็นว่า คนในภาคีประชาสังคมมีความตื่นตัวในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าภาคีอื่นๆ สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ การรู้วิธีประยุกต์ใช้กับเรื่องต่างๆ อย่างถูกต้อง และ ผู้ประยุกต์ใช้มีความตั้งใจจริง มีคุณธรรม จริยธรรม

4) ภาคการศึกษาประเมินตนเองว่าเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาก แต่มีสัดส่วนผู้ไม่ประยุกต์ใช้สูง ผลการสำรวจฯ ระบุว่า บุคลากร/องค์กรในกลุ่มตัวอย่างภาคการศึกษาส่วนใหญ่ ประเมินตนเองว่ามีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปานกลาง ขณะที่ผลการประเมินจากการตอบแบบทดสอบระบุว่า มีผู้มีความรู้ ความเข้าใจในระดับ รับรู้แต่ไม่เข้าใจสูงที่สุดเมื่อเทียบกับทุกภาคี ภาคการศึกษามีสัดส่วนการไม่ประยุกต์ใช้สูงและมีสัดส่วนการประยุกต์ใช้จนถึงปัจจุบันต่ำเป็นอันดับสองรองจากภาคเอกชน ผู้ที่ประยุกต์ใช้ในภาคการศึกษาส่วนใหญ่ประยุกต์ใช้ในเรื่องการจัดการชีวิตประจำวันมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างภาคการศึกษาส่วนใหญ่ประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต แต่มีสัดส่วนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับภาคีอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตมากที่สุด และเมื่อประยุกต์ใช้แล้ว ส่วนใหญ่ได้ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์หลักที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง และผลที่ได้มีความยั่งยืน แต่มีสัดส่วนต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับภาคีอื่นๆ สำหรับปัญหา/อุปสรรคของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่างภาคการศึกษาที่สำคัญที่สุด ได้แก่ เรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ ทัศนคติ ค่านิยมของคนในองค์กร/คนรอบข้างที่ไม่เห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้ รวมทั้งเห็นว่า การมีความจำเป็นต้องหารายได้เลี้ยงตนเองและ/หรือครอบครัว เป็นปัญหาสำคัญที่มีสัดส่วนสูงเป็นลำดับที่สาม ซึ่งในความเป็นจริงปัญหาดังกล่าวไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง แสดงให้เห็นว่าภาคการศึกษายังมีความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคลาดเคลื่อนอยู่ สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุดของการประยุกต์ใช้ของกลุ่มตัวอย่างภาคการศึกษา ได้แก่ การมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง

2.1.3 ข้อเสนอแนะ

1) **เร่งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในประเด็นที่คนทั่วไปมักเข้าใจผิดเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอันดับแรก** การสำรวจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ คนรอบข้างมีทัศนคติหรือค่านิยมที่ไม่เห็นด้วยกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเกิดขึ้นจากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นได้จากผลการสำรวจฯ ที่มีผู้ระบุปัญหาของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงที่แสดงถึงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง อาทิ เศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถแข่งขันหรือทำกำไรได้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นอุปสรรคต่อการหารายได้เลี้ยงครอบครัว ดังนั้น การส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงควรเน้นการแก้ไขประเด็นที่คนทั่วไปมักเข้าใจผิดเป็นอันดับแรก เพื่อให้คนส่วนใหญ่เห็นถึงความสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถปรับใช้ได้ในทุกสภาวะ ทุกระดับ และเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) **เน้นการเผยแพร่การยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดขึ้นจริง** ผลการสำรวจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ระบุว่า สาเหตุที่สำคัญที่สุดของการไม่ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ การไม่รู้วิธีการนำไปประยุกต์ใช้ และวิธีการส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ผลมากที่สุดได้แก่ การยกตัวอย่างจากกรณีที่เกิดขึ้นจริงให้เห็นเป็นรูปธรรมว่านำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ มากที่สุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการเผยแพร่กรณีศึกษาการประยุกต์ใช้ที่เกิดขึ้นจริง โดยเลือกกรณีศึกษาที่ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าถึง ผ่านสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเห็นว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสามารถเรียนรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับ วิธีปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ และสิ่งที่ควรระวังเพื่อไม่ให้ประสบความล้มเหลว

3) **การส่งเสริมการประยุกต์ใช้ในแต่ละภาคี ควรดำเนินการโดยมีจุดเน้นต่างกัน**
ดังนี้

3.1) **ภาครัฐ :** เน้นการจัดการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานให้แก่ภาคีอื่นๆ ผลการประเมินจากการตอบแบบทดสอบระบุว่า ภาครัฐมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก และมีสัดส่วนการประยุกต์ใช้สูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคีอื่นๆ โดยภาครัฐได้รับการฝึกอบรม/ดูงานจากภาครัฐด้วยตนเองมากกว่าภาคีอื่นๆ เนื่องจากผลการสำรวจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ระบุว่า ทุกภาคีเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ มากที่สุด แต่ภาครัฐเป็นภาคีเดียวที่มีการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน/เรียนรู้จากหน่วยงานราชการด้วยกันมากเป็นอันดับสอง ในสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 30.56 ในขณะที่ภาคีอื่นๆ เรียนรู้จากภาครัฐเป็นอันดับสามในสัดส่วนประมาณร้อยละ 11-17 เท่านั้น ดังนั้น การจัดการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน/เรียนรู้ในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาครัฐจึงควรเน้นที่กลุ่มเป้าหมายในภาคีอื่นๆ นอกเหนือจากภาครัฐให้มากขึ้น โดยเฉพาะภาคเอกชนที่มีสัดส่วนการไม่เคยไปฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน/เรียนรู้จากที่ใดเลยสูงกว่าทุกภาคี ทั้งยังมีการประเมินตนเองว่ามีสัดส่วนความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด

3.2) ภาคเอกชน : เน้นสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ภาคเอกชนมีการเข้าใจและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงน้อยกว่าภาคีอื่นๆ จะเห็นได้จากผลการสำรวจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ระบุว่า กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนมีสัดส่วนการรับรู้และเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากกว่าภาคีอื่นๆ และมีสัดส่วนการไม่ประยุกต์ใช้สูงขณะที่สัดส่วนการประยุกต์ใช้จนถึงปัจจุบันต่ำกว่าภาคีอื่นๆ อีกทั้งยังมีการประยุกต์ใช้ในระดับนานๆ ครั้งสูงกว่าทุกภาคี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะภาคเอกชนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังเกตได้จากการสำรวจที่ยังมีกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนที่ระบุว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจเพื่อหวังผลกำไร ซึ่งเป็นความเข้าใจผิดต่อหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น จึงควรให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ภาคเอกชน ซึ่งผลการสำรวจ พบว่า ภาคเอกชนมีการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง และมีสัดส่วนสูงกว่าภาคีอื่นๆ และยังเห็นว่า วิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ผลมากที่สุดสำหรับภาคเอกชน นอกเหนือจากการยกตัวอย่างให้เป็นรูปธรรมแล้ว คือการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้มากขึ้น ดังนั้น จึงควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านทางสื่อออนไลน์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายภาคเอกชนให้มากขึ้น อาทิ Facebook Youtube Instagram Twitter Line โดยเน้นในประเด็นที่มักเข้าใจผิดอยู่ในภาคเอกชน

นอกจากนี้ ผลการสำรวจยังพบอีกว่า ภาคเอกชนมีสัดส่วนการไม่เคยไปศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงถึงร้อยละ 39.68 สูงกว่าทุกภาคี ซึ่งอาจเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้การประยุกต์ใช้ในภาคเอกชนไม่สูงนัก ดังนั้น จึงควรเน้นการจัดการฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน/เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงของภาครัฐให้มุ่งกลุ่มเป้าหมายภาคเอกชนให้มากขึ้น เนื่องจากผลการสำรวจระบุว่าภาครัฐเท่านั้นที่ได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานราชการมากเป็นอันดับสอง ในขณะที่ภาคเอกชนมีการศึกษาด้วยตนเองเป็นอันดับสอง และได้รับการฝึกอบรมจากภาครัฐเป็นอันดับสามในสัดส่วนเพียงร้อยละ 11.86 ต่ำกว่าทุกภาคี

3.3) ภาคประชาสังคม : เน้นการสร้างเครือข่ายให้ทั่วถึงภายในภาคี กลุ่มตัวอย่างภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งในเรื่องความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาก แต่กลับมีความแตกต่างของความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงมากด้วย จะเห็นได้จากผลการสำรวจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ระบุว่า กลุ่มตัวอย่างภาคประชาสังคมประเมินตนเองว่า มีสัดส่วนการรับรู้และเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากที่สุดกว่าทุกภาคี และผลการประเมินความรู้ความเข้าใจด้วยการตอบแบบทดสอบยังระบุว่า ภาคประชาสังคมมีความรู้ความเข้าใจในระดับมากเป็นอันดับที่สองรองจากภาครัฐ ทั้งยังมีสัดส่วนการไม่ประยุกต์ใช้ต่ำกว่าทุกภาคี ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต (ระดับเข้าถึง) มากที่สุด และมีสัดส่วนสูงกว่าทุกภาคี และเมื่อประยุกต์ใช้แล้วบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับมาก ต่างกับภาคีอื่นที่ส่วนใหญ่บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับปานกลาง แต่ขณะเดียวกันก็มีสัดส่วนผู้ที่ประเมินตนเองว่าไม่รู้จักเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าทุกภาคี และผลการประเมินความรู้ความเข้าใจด้วยการตอบแบบทดสอบยังระบุว่า มีสัดส่วนผู้รับรู้แต่ไม่เข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าทุกภาคีด้วย

นอกจากนี้ ภาคประชาสังคมยังมีสัดส่วนของผู้ที่เคยฝึกอบรม/ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่า 20 ครั้งสูงกว่าภาคีอื่นๆ ขณะที่ มีสัดส่วนของผู้ที่ไม่เคยฝึกอบรม/ศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงเลยสูงกว่าภาคีอื่นๆ เช่นกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ที่ได้เข้าร่วมการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงาน อาจเป็นคนเดิมซ้ำๆ ส่วนผู้ที่ไม่เคยได้เข้าร่วมการอบรมหรือศึกษาดูงาน ก็ยังคงไม่มีโอกาสได้ไปเข้าร่วม ดังนั้น จึงควรเน้นการสร้าง/ขยายเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงในภาคีประชาสังคมให้ครอบคลุมอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้/ฝึกอบรม/ศึกษาดูงานด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาก่อน เพื่อให้เกิด

การกระจายความรู้ความเข้าใจ และโอกาสในการเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ในเครือข่ายประชาสังคมเดียวกัน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องที่มีลักษณะใกล้เคียงกับคนในเครือข่าย ซึ่งจะทำให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้และสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับตนเองได้ง่าย เนื่องจากเป็นการเรียนรู้จากตัวอย่างใกล้ตัวที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่สุดในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4) ภาคการศึกษา : เน้นการยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ที่ทำให้เกิดประโยชน์ในด้านความมั่นคงในชีวิต ผลการสำรวจการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ภาคการศึกษามีสัดส่วนการไม่ประยุกต์ใช้สูงเป็นอันดับสองรองจากภาคเอกชน และมีสัดส่วนการประยุกต์ใช้จนถึงปัจจุบันต่ำเป็นอันดับสองรองจากภาคเอกชนเช่นกัน และแม้ว่าส่วนใหญ่จะประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต และแม้ผลการประยุกต์ใช้ส่วนใหญ่จะมีความยั่งยืน แต่ทั้งสัดส่วนการใช้นั้นเป็นวิถีชีวิตและสัดส่วนผลที่ได้มีความยั่งยืนก็มีความต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ภาคการศึกษายังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังเกตได้จากผลการสำรวจโดยการตอบแบบทดสอบ ซึ่งภาคการศึกษามีสัดส่วนผู้รับรู้แต่ไม่เข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าทุกภาค รวมทั้งยังมีกลุ่มตัวอย่างภาคการศึกษาที่ระบุว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขัดแย้งกับการหารายได้เลี้ยงตนเองและ/หรือครอบครัว โดยมีสัดส่วนสูงเป็นลำดับที่ 3 ของปัญหาทั้งหมด ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง และเนื่องจากภาคการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ในการประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตถึงร้อยละ 44.26 สูงกว่าวัตถุประสงค์อื่นๆ มาก ทำให้ความเข้าใจผิดว่าการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นอุปสรรคต่อการหารายได้เลี้ยงตนเอง/ครอบครัวเพื่อความมั่นคงในชีวิตดังกล่าวกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคการศึกษา ดังนั้น จึงควรเผยแพร่ตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริงในเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประยุกต์ใช้ในด้านความมั่นคงในชีวิต เพื่อให้เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญสำหรับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา และเป็นกำลังสำคัญในการปลูกฝังแนวคิดในเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่คนรุ่นใหม่ต่อไป

2.2 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย

2.2.1 สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในระดับปานกลาง ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ค่าดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 71.62 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 72.83 ในปี 2557 และร้อยละ 72.87 ในปี 2558 ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้ปรับตัวขึ้นมาอยู่ในระดับปานกลาง จากที่อยู่ในระดับต้องปรับปรุงในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 โดยปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเพิ่มขึ้น ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีความเข้มแข็งและเป็นธรรมเพิ่มขึ้น จากปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนลดลง เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้น คนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้น เนื่องจากคนไทยมีสติปัญญาและใฝ่รู้เพิ่มขึ้น รวมทั้งสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลเพิ่มขึ้น จากระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น แม้ว่าชุมชนมีความเข้มแข็งลดลง จากความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนลดลง แต่มีระดับการพัฒนาอยู่ในระดับดี ส่วนปัจจัยบั่นทอนที่ส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ได้แก่ ความอบอุ่นในครอบครัวลดลง เนื่องจากสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีความเปราะบาง การหย่าร้างเพิ่มขึ้น และผู้สูงอายุอยู่คนเดียวมากขึ้น ขณะที่ สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลยังอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข โดยเฉพาะด้านความสมานฉันท์ทางสังคม และการมีจิตสำนึกประชาธิปไตย ที่มีค่าคะแนนดัชนีประชาธิปไตยลดลง

ตารางที่ 2 ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี 2550 – 2558

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบหลัก	แผนพัฒนา ฉบับที่ 10			แผนพัฒนา ฉบับที่ 11			
	2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
1. การมีสุขภาพ	70.16	69.63	72.11	71.52	72.60	73.09	73.74
2. ครอบครัวอบอุ่น	61.65	63.18	65.17	68.31	65.58	65.53	65.34
3. ชุมชนเข้มแข็ง	46.38	60.89	76.47	81.00	86.35	88.43	84.67
4. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	73.09	71.23	76.16	78.99	77.83	77.59	81.50
5. สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศสมดุล	75.16	70.11	74.30	68.70	65.29	66.80	69.69
6. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	70.45	60.37	53.75	55.56	57.26	57.48	53.75
ภาพรวมดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	67.49	66.21	70.54	71.62	72.07	72.83	72.87

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ 90.0 - 100

ระดับดี = ร้อยละ 80.0 - 89.9

ระดับปานกลาง = ร้อยละ 70.0 - 79.9

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ 60.0 - 69.9

ระดับเร่งแก้ไข < ร้อยละ 59.9

2.2.2 เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรมเพิ่มขึ้น คนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้น และสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลเพิ่มขึ้น

1) ความเข้มแข็งและเป็นธรรมของเศรษฐกิจไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับดีในปีที่ 4 ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 โดยดัชนีเศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 78.99 ในปี 2555 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 เป็นร้อยละ 81.50 ในปี 2558 ระดับการพัฒนาปรับตัวจากระดับปานกลางขึ้นมาอยู่ในระดับดี เป็นผลจากความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจปรับตัวดีขึ้น ค่าดัชนีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 77.95 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 91.23 ในปี 2558 เนื่องจากปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ลดลง ช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มคนจนที่สุดกับคนรวยที่สุดลดลงจาก 11.81 เท่า ในปี 2555 เป็น 10.31 เท่า ในปี 2558 โดยกลุ่มคนที่รวยที่สุดร้อยละ 20 มีสัดส่วนการถือครองรายได้ร้อยละ 50.76 ของรายได้ทั้งหมด ขณะที่กลุ่มคนจนที่สุดร้อยละ 20 ถือครองรายได้เพียงร้อยละ 4.92 สำหรับปัญหาความยากจนมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 12.64 ในปี 2555 มาอยู่ที่ร้อยละ 10.53 ในปี 2557 คิดเป็นจำนวนคนจน 7.1 ล้านคน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนคนจนมากที่สุดร้อยละ 17.04 รองลงมาเป็น ภาคใต้และภาคเหนือ มีสัดส่วนใกล้เคียงกันที่ร้อยละ 13.79 และร้อยละ 13.19 ตามลำดับ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยมีสาเหตุสำคัญจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุล รวมทั้งโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา สาธารณสุข กระบวนการยุติธรรม บริการของภาครัฐต่างๆ และการกระจายประโยชน์ของการพัฒนายังไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงวัย และโครงสร้างเศรษฐกิจที่เริ่มปรับเปลี่ยนไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการสมัยใหม่ อาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำมากขึ้นจากการที่มีผู้สูงอายุยากจนเพิ่มขึ้น วัยแรงงานต้องมีภาระดูแลผู้สูงอายุ และแรงงานที่มีความรู้และทักษะต่ำอาจไม่สามารถปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงได้

เศรษฐกิจไทยมีความเข้มแข็งลดลง เมื่อเทียบกับปีแรกของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 เนื่องจาก ค่าดัชนีลดลงจากร้อยละ 76.53 ในปี 2555 อยู่ในระดับปานกลาง มาอยู่ที่ร้อยละ 67.42 ในปี 2558 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง เนื่องจากเสถียรภาพทางเศรษฐกิจปรับตัวลดลง จากอัตราเงินเฟ้อติดลบร้อยละ 0.9 ในปี 2558 เป็นผลจากราคาน้ำมันในประเทศลดลงตามการปรับลดลงของราคาน้ำมันในตลาดโลก ส่วนหนี้สาธารณะลดลงเป็นร้อยละ 44.37 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2558 ยังอยู่ในกรอบวินัยทางการคลังที่กำหนดให้ไม่เกินร้อยละ 60 ขณะที่ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพ ค่าดัชนีลดลงจากร้อยละ 64.87 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 49.99 ในปี 2557 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 60.00 ในปี 2558 เป็นผลจากเศรษฐกิจ

พื้นที่ตัวอย่างซ้ำๆ อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากที่เพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 7.32 ในปี 2555 ชะลอตัวลงเป็นร้อยละ 0.80 ในปี 2557 และขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.8 ในปี 2558 เป็นผลจากการใช้จ่ายภายในประเทศ ทั้งการใช้จ่ายภาครัฐ การบริโภคของครัวเรือน และการลงทุนรวมขยายตัว ขณะที่ *ความสามารถในการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น* จากร้อยละ 64.73 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 67.28 ในปี 2558 จากการศึกษาที่อุปสงค์ในประเทศต่อภาคเศรษฐกิจจะระหว่างประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61.39 เป็นร้อยละ 63.88 ในช่วงเวลาเดียวกัน สำหรับสัดส่วนการออมของประเทศเพิ่มขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 27.91 ในปี 2557

การมีสัมมาชีพของคนไทยเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จากร้อยละ 82.48 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 85.86 ในปี 2558 ตลาดแรงงานอยู่ในภาวะการจ้างงานเต็มที่ แม้อัตราการว่างงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 0.88 ในปี 2558 ส่วน *การสร้างหลักประกันและสวัสดิการในการทำงานของคนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง* โดยผู้มีหลักประกันและสวัสดิการในการทำงานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.48 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 35.86 ในปี 2558 มีสัดส่วนเพียง 1 ใน 3 ของกำลังแรงงาน

2) **สุขภาพของคนไทยดีขึ้น** เนื่องจากคนไทยมีคุณธรรม สติปัญญาและใฝ่รู้ และมีสุขภาพกายและจิตที่ดี ขณะที่ต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ในภาพรวม ดัชนีสุขภาพปรับตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 71.52 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 73.74 ในปี 2558 เนื่องจากคนไทยมีสุขภาพกายที่ดีขึ้น อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้มีแนวโน้มลดลง โดยอัตราการเจ็บป่วยของประชากรลดลงจาก 3,116.45 คนต่อประชากรพันคนในปี 2555 เหลือ 2,836.80 คนต่อประชากรพันคนในปี 2557 ขณะที่อัตราการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นจาก 6.20 คนต่อประชากรแสนคนในปี 2555 เป็น 6.31 คนต่อประชากรแสนคนในปี 2558

ส่วนด้านการมีคุณธรรม และสติปัญญาและใฝ่รู้ พบว่า เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มสูงขึ้นจาก 8.0 ปี ในปี 2555 เป็น 8.5 ปี ในปี 2558 และคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปที่จบการศึกษาภาคบังคับ หรือมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า ซึ่งเป็นระดับที่สามารถอ่าน เขียน คิด วิเคราะห์ และคำนวณมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47.36 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 50.43 ในปี 2558 ประกอบกับคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนปรับเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 35.54 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 37.78 ในปี 2558 โดยปรับเพิ่มขึ้นทุกระดับชั้น โดยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนผลการทดสอบที่ดีที่สุด ใกล้เคียงเกณฑ์การผ่านร้อยละ 50 นอกจากนี้คนไทยมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น สัดส่วนจำนวนคดีอาญาต่อประชากรแสนคนมีแนวโน้มลดลงจาก 170.67 คดีต่อประชากรแสนคน ในปี 2555 เหลือ 1623.63 คดี ในปี 2558 เฉลี่ยลดลงร้อยละ 5.91 ต่อปี

3) **ดัชนีด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศสมดุลปรับตัวสูงขึ้น** จากร้อยละ 68.45 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 69.69 ในปี 2558 แต่ยังคงอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ปัจจัยที่ส่งผลให้ค่าดัชนีปรับตัวสูงขึ้นมาจากความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศสูงขึ้นมาอยู่ในระดับดี ค่าดัชนีเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 82.38 ในปี 2558 จากร้อยละ 79.13 ในปี 2555 เนื่องมาจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรประมงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยพบว่าปริมาณปลาหน้าดินที่จับได้ในอ่าวไทยเพิ่มขึ้นเป็น 7.48 กิโลกรัมต่อชั่วโมง ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาตั้งแต่ปี 2555 อย่างไรก็ดีตาม พื้นที่ป่าไม่มีสัดส่วนลดลงเหลือเพียงร้อยละ 31.62 ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานความสมดุลของระบบนิเวศ สาเหตุจากไฟไหม้ป่าที่มาจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การหาของป่า การล่าสัตว์ และการเผาไร่ เป็นต้น ส่งผลกระทบให้เกิดภัยธรรมชาติ ทั้งอุทกภัยและภัยแล้ง

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีแนวโน้มดีขึ้น จำนวนคดีอาชญากรรมและคดีอาชญากรรม ในปี 2558 มีสัดส่วนลดลง โดยอัตราจำนวนคดีอาชญากรรมลดลงเหลือ 1.14 คดีต่อประชากร

พันคน จำนวนคดียาเสพติดลดลงเหลือ 4.28 คดีต่อประชากรพันคน อันเนื่องมาจากการให้ความสำคัญป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม *คุณภาพสิ่งแวดล้อมปรับลดลงมาอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข* โดยค่าดัชนีลดลงเหลือร้อยละ 55.68 จากร้อยละ 61.15 ในปี 2555 แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการแก้ปัญหามลพิษยังดำเนินการได้น้อย คุณภาพอากาศยังมีปัญหาจากฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐาน โดยมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 39.68 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 67.74 เนื่องมาจากการขยายตัวของภาคขนส่งและพลังงาน ส่งผลให้ปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต่อหัวประชากรในปี 2558 มีปริมาณ 3.33 ตันต่อคน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสาขาการผลิตไฟฟ้ามีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดถึง 91,048 พันตัน รองลงมาคือ การขนส่ง และอุตสาหกรรม คุณภาพน้ำผิวดินที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปลดลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 74 ในปี 2558 จากร้อยละ 82 ในปี 2555 จากปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร การระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง และระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนมีจำนวนไม่เพียงพอ อีกทั้ง ยังมีปัญหาจากปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น ในปี 2558 มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั่วประเทศเกิดขึ้นประมาณ 26.85 ล้านตัน หรือวันละ 73,560 ตัน สามารถกำจัดได้อย่างถูกต้องเพียงร้อยละ 31.06 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด

2.2.3 ชุมชนมีความเข้มแข็งลดลง ครอบครัวมีความอบอุ่นลดลง และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลยังอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข

1) **ความเข้มแข็งของชุมชนปรับลดลง** จากค่าดัชนีที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จากร้อยละ 81.00 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 88.43 ในปี 2557 และลดลงเป็นร้อยละ 84.67 ในปี 2558 แม้ว่า *ชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพิ่มขึ้น* ประชาชนในชุมชนรวมตัวเป็นองค์กรชุมชนเพิ่มจาก 143,632 แห่ง ในปี 2555 เป็น 157,621 แห่ง ในปี 2557 และเพิ่มเป็น 160,138 แห่ง ในปี 2558 ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจชุมชนและอาชีพ แต่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่มีเสถียรภาพทางการเงินโดยรวมในระดับมั่นคงดีมากและระดับมั่นคงดี² เริ่มมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 19.29 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 26.85 ในปี 2557 และลดลงเป็นร้อยละ 23.81 ในปี 2558 เนื่องจากสถานการณ์ภัยแล้งและราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ รวมทั้ง เศรษฐกิจของประเทศที่ยังชะลอตัว ส่งผลต่อธุรกิจภาคสหกรณ์ อย่างไรก็ตาม ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของภาคสหกรณ์ไทยในภาพรวมมีความสามารถในการบริหารจัดการได้ดีพอสมควร จะเห็นได้จากทุนดำเนินงานจำนวน 2.53 ล้านล้านบาท และขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.38 โดยจำแนกเป็นทุนของสหกรณ์ร้อยละ 43.26 เป็นเงินรับฝากจากสมาชิกร้อยละ 30.04 และเป็นหนี้เงินกู้ยืมจากภายนอกร้อยละ 25.55 สำหรับ*การจัดการความรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชน* การเรียนรู้ในชุมชนเพิ่มจากร้อยละ 42.70 ของหมู่บ้านทั้งหมด ในปี 2555 เป็นร้อยละ 53.38 ในปี 2557 แต่ลดลงเป็นร้อยละ 45.52 ในปี 2558 แม้จะมีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของภาคีต่างๆ ผ่านศูนย์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ของชุมชนหรือศูนย์สาธิตของหมู่บ้าน การจัดทำแผนชุมชนและการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาอาชีพ การออมทรัพย์ การศึกษาเพื่อชุมชน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นต้นแบบให้ชุมชนอื่นๆ

การจัดสวัสดิการของชุมชนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดย ครีวเรือนที่มีคนในครัวเรือนเป็นสมาชิกองค์กรชุมชนที่จัดสวัสดิการมีจำนวน 155.56 ครัวเรือนต่อพันครัวเรือน ในปี 2558 เพิ่มขึ้นจาก 106.6 ครัวเรือนต่อพันครัวเรือน ในปี 2555 และ 130.73 ครัวเรือนต่อพันครัวเรือน ในปี 2557 องค์กรชุมชนที่จัดสวัสดิการและสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตั้งเป็นกองทุน

² กลุ่มที่มีเสถียรภาพทางการเงินในระบบมั่นคงดีมาก หมายถึง สามารถรับผลกระทบจากความผันผวนของภาวะธุรกิจได้ดี ส่วนกลุ่มที่มีเสถียรภาพทางการเงินในระบบมั่นคงดี หมายถึง สามารถรับผลกระทบจากความผันผวนทางธุรกิจได้ แต่ไม่เต็มทุกด้าน ซึ่งต้องระมัดระวังความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในบางด้าน

สวัสดิการชุมชนตำบล/เมืองจำนวน 5,958 กองทุน สมาชิกกองทุนรวม 5,388,898 ราย เงินกองทุนรวม 10,957 ล้านบาท กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถจัดสวัสดิการพื้นฐานแก่สมาชิกโดยครอบคลุมทุกช่วงชีวิต คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย รวมประมาณ 13 ประเภท อาทิ สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด ทุนการศึกษา จ่ายกรณีเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล บำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิตจัดงานศพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ทุนประกอบอาชีพ และภัยพิบัติ ในส่วนของการเข้าถึงแหล่งทุน *คนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ร้อยละ 44.97 ของครัวเรือนทั้งหมด* จากการสนับสนุนการสร้างโอกาสให้คนจนและผู้มีรายได้น้อยเข้าถึงแหล่งทุนในระบบเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้ ผ่านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และมีมาตรการส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับหมู่บ้าน โดยการเพิ่มทุนแก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนหมู่บ้านฯ) ที่ได้รับการจัดชั้นเป็นกองทุนระดับ A (เกรดดีมาก) และ B (เกรดดี) รวมจำนวน 59,000 กองทุน จากทั้งหมด 79,225 กองทุน หรือประมาณร้อยละ 74 กองทุนละไม่เกิน 1 ล้านบาท กำหนดระยะเวลาชำระหนี้คืนภายใน 7 ปี โดยใน 2 ปีแรกให้เป็นช่วงเวลาปลอดดอกเบี้ย รวมวงเงิน 60,000 ล้านบาท โดยธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รับผิดชอบวงเงินธนาคารละ 30,000 ล้านบาท โดยการจัดสรรเงินให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาท วัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับสร้างงานสร้างอาชีพ บรรเทาความเดือดร้อน สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจของหมู่บ้านและชุมชนเมือง กล่าวคือ เป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับฐานรากของประเทศ โดยให้หมู่บ้าน/ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชน ด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประโยชน์ ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เสริมสร้างการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ และประชาสังคม รวมถึงการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน ให้หมู่บ้าน/ชุมชน มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการคน เงินทุน และทรัพยากรต่าง ๆ ด้วยตนเอง และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อลงทุนประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน

2) **ครอบครัวมีความอบอุ่นลดลง** จากร้อยละ 68.31 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 65.34 ในปี 2558 โดยดัชนีบทบาทหน้าที่ของครอบครัวลดลงจากร้อยละ 73.85 เป็นร้อยละ 64.92 ในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ตามลำพังเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.64 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 7.98 ในปี 2558 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนไปเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” ทำให้สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและอายุขัยเฉลี่ยของผู้สูงอายุยืนยาวขึ้น รวมทั้ง แนวโน้มการมีบุตรของคนไทยลดลง ส่งผลให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังมากขึ้น ปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อจำนวนผู้มีรายได้ในครอบครัว โดยสัดส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกของครัวเรือนที่มีรายได้ต่อสมาชิกทั้งหมดของครัวเรือนเท่ากับ 1:2 ของครัวเรือนทั้งหมด ลดลงจากร้อยละ 74.36 ในปี 2555 และร้อยละ 75.29 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 74.14 ในปี 2558

ดัชนีสัมพันธภาพในครอบครัวลดลงจากร้อยละ 57.88 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 56.86 ในปี 2558 อัตราการหย่าร้างของคู่สมรสเพิ่มขึ้นจากปี 2557 คือ 5.45 คู่ต่อพันครัวเรือน เป็น 5.53 คู่ต่อพันครัวเรือน ในปี 2558 โดยกรุงเทพมหานครมีจำนวนการหย่าร้างมากที่สุดคือ ร้อยละ 13.95 ของจำนวนคู่สมรสที่มีการหย่าร้างทั่วประเทศ จำนวนสัดส่วนของครอบครัวขยายต่อครัวเรือนทั้งหมดลดลงจากร้อยละ 35.90 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 34.80 ในปี 2558 ขณะที่ ดัชนีการพึ่งพิงตนเองของครอบครัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 73.21 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 74.23 ในปี 2558 เนื่องจากครัวเรือนที่มีรายได้สูงกว่ารายจ่ายไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 64.28 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 68.13 ในปี 2558 รวมทั้งสัดส่วนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้ในครัวเรือนจากร้อยละ 77.74 ในปี 2555 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นร้อยละ 82.10 ในปี 2558 เนื่องจากได้มีการเพิ่มกำลังผลิตน้ำประปาและขยายท่อส่งและจ่ายน้ำประปาอย่างทั่วถึงมากขึ้น ขณะที่ สัดส่วนครอบครัวที่มีบ้านเป็นของตนเองลดลงจากร้อยละ 77.60 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 72.46 ในปี 2558

3) **สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลมีแนวโน้มลดลงและอยู่ในระดับต้องเร่งแก้ไข** โดยดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลเท่ากับร้อยละ 53.75 ในปี 2558 ลดลงจากร้อยละ 59.07 ในปี 2557 จากการที่คะแนนดัชนีประชาธิปไตย (Democracy Index) ลดลงต่อเนื่องจาก 6.55 คะแนน ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อันดับที่ 58 เป็น 5.39 คะแนน ในปี 2557 และ 5.09 คะแนนในปี 2558 อยู่ในอันดับที่ 98 จาก 167 ประเทศ ลดลงจากอันดับที่ 93 ในปี 2557 และอันดับที่ 58 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ขณะที่ ค่าดัชนีความสมานฉันท์ในสังคมลดลงเป็นร้อยละ 34.35 ในปี 2558 จากที่มีค่าดัชนีเท่ากับร้อยละ 27.19 ในปี 2555 และเพิ่มเป็นร้อยละ 39.28 ในปี 2556 และร้อยละ 42.54 ในปี 2557 อย่างไรก็ตาม ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมีแนวโน้มลดลงจากการที่รัฐบาลให้ความสำคัญโดยแต่งตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) และจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ขึ้นภายในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนวยการระดับชาติเพื่อให้การแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ โครงการขนาดใหญ่ การจัดซื้อจัดจ้าง ส่งผลให้ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index) ในปี 2558 ประเทศไทยได้คะแนน 38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน และอยู่ในอันดับที่ 76 จากทั้งหมด 168 ประเทศทั่วโลก ซึ่งมีค่าคะแนนไม่เปลี่ยนแปลงจากปี 2557 ที่อยู่ในอันดับที่ 85 จาก 175 ประเทศทั่วโลก และเพิ่มขึ้นจาก 37 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 88 จาก 175 ประเทศ ในปี 2555 ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในอาเซียน ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 3 รองจากสิงคโปร์ และมาเลเซีย

2.2.4 ข้อเสนอแนะ

1) **เร่งแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบ** ปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดิน และระบบราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ผลักดันให้เกิดการกระจายอำนาจในทุกระดับ พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม รวมถึงมีกลไกการติดตามตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม ควบคู่กับการปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และธรรมาภิบาลให้แก่ประชาชนทุกคน

2) **เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต** ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การคิดเป็น ทำเป็น โดยมุ่งพัฒนาให้เด็กและเยาวชนมีจิต 5 ประการ ได้แก่ จิตแห่งวิทยาการ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ จิตแห่งความเคารพ และจิตแห่งคุณธรรม ควบคู่กับการเรียนในรูปแบบสะเต็มศึกษา (Science, Technology, Engineering and Mathematics Education: STEM Education) คือ แนวทางการศึกษาที่บูรณาการความรู้ระหว่างศาสตร์วิชาต่างๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (S) เทคโนโลยี (T) วิศวกรรม (E) และคณิตศาสตร์ (M) ในทุกระดับชั้นการศึกษา

3) **เร่งดำเนินการลดและควบคุมมลพิษตั้งแต่ต้นทางเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี** สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการมลพิษเชิงพื้นที่ อาทิ การกำหนดผังเมืองและการใช้ประโยชน์พื้นที่ ลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ณ แหล่งกำเนิด การคัดแยกและนำขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุด ผลักดันให้เกิดการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน เพื่อลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล และช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การดูแลรักษาแหล่งน้ำในพื้นที่ของตนเอง การปรับแก้ไขกฎระเบียบหรือกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมอาคารเพื่อควบคุมการจัดการน้ำเสียจากชุมชน การมีมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งเฉพาะสำหรับอุตสาหกรรมเฉพาะประเภท เช่น ปีโตรเลียม น้ำทะเล เยื่อและกระดาษ พอกหนัง สิ่งทอ และแป้งมันสำปะหลัง เป็นต้น

4) **ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎระเบียบที่มีอยู่โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน** และให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมและการแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างผู้ได้รับประโยชน์และผู้ดำเนินงาน อาทิ สนับสนุนการจัดตั้งป่าชุมชน ให้กับชุมชนที่มีความพร้อมในการดูแลทรัพยากรเพื่อให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากการดูแลทรัพยากรนั้นอย่างเป็นธรรม เป็นแนวทางที่ทำให้สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและต้นทุนน้อยกว่าการดูแลจากส่วนกลาง

5) **เสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่น และเป็นรากฐานสำคัญในการบ่มเพาะสมาชิก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี** โดยส่งเสริมให้สมาชิกตระหนักถึงบทบาทของตนและดูแลเอาใจใส่เด็กและผู้สูงอายุ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตครอบครัวเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนสร้างครอบครัว รวมทั้งชุมชนควรส่งเสริมกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

6) **เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน** โดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เร่งปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและบริการ เสริมสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน เพิ่มผลิตภาพการผลิต และลดความเหลื่อมล้ำทั้งด้านรายได้ โอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมและการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ บนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (STI) และการใช้ประโยชน์จากยุคอุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital Economy)

2.3 ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

การพัฒนาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีผลการดำเนินงานในด้านการบรรลุเป้าหมาย และผลการพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์ ดังนี้

2.3.1 การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

1) **การบรรลุเป้าหมายการสร้างความเป็นธรรมในสังคม** ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 การกระจายรายได้ในภาพรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มดีขึ้นเล็กน้อย โดยค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini coefficient) ลดลงจาก 0.484 ในปี 2555 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็น 0.465 ในปี 2556 และ 0.445 ในปี 2558 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุดกับกลุ่มคนจนที่สุดที่ลดลงจาก 34.85 เท่า ในปี 2556 เป็น 22.08 เท่า ในปี 2558 โดยกลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ 10 ถือครองรายได้สูงถึงร้อยละ 34.98 ขณะที่ กลุ่มคนจนที่สุดร้อยละ 10 ถือครองรายได้เพียง 1.58 เท่า

คนไทยได้รับความคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้น โดยคนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงบริการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า แรงงานนอกระบบสามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมโดยการเข้าเป็นผู้ประกันตนโดยสมัครใจตาม พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 39 และมาตรา 40 รวมทั้งเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.8 ของกำลังแรงงานทั้งหมด ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นร้อยละ 9.7 ในปี 2558 สำหรับชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ดัชนีชุมชนเข้มแข็งเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 81.00 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นร้อยละ 88.43 ในปี 2557 และลดลงเป็นร้อยละ 84.67 ในปี 2558 เนื่องจากปัจจัยด้านความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนและการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนลดลง อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมชุมชนมีการจัดสวัสดิการและมีการเรียนรู้ร่วมกันเพิ่มขึ้นมากกว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ขณะที่ ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนยังคงเป็นจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนาต่อไป

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันก็มีแนวโน้มลดลง โดยประเทศไทยมีคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตประพตติมิชอบเพิ่มขึ้นจาก 37 คะแนน ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็น 38 คะแนนใน ปี 2558 เป็นอันดับที่ 76 จาก 168 ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับ 3 ในกลุ่มประเทศอาเซียน รองจากสิงคโปร์ และมาเลเซีย อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความขัดแย้งของประเทศไทยยังมีแนวโน้มไม่ดีขึ้น ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) ที่ใช้วัดระดับความสงบสุขของประเทศต่างๆ โดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ระดับความสัมพันธ์ภายในประเทศ เสถียรภาพทางการเมือง งบประมาณด้านความมั่นคง การเคารพสิทธิมนุษยชน รวมทั้งอาชญากรรมและการก่อการร้าย บ่งชี้ว่าสถานการณ์ความสงบสุขของประเทศไทยในปี 2558 ไม่แตกต่างไปจากต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยมีคะแนน 2.303 คะแนนและอยู่ในอันดับที่ 126 จาก 162 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ ดัชนีความสุข (Positive Peace Index) ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดปัจจัยต่างๆ ที่จะนำไปสู่ความสุขในสังคม ประกอบด้วยตัวชี้วัดการทำหน้าที่รัฐบาล สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การกระจายทรัพยากร การเคารพในสิทธิของผู้อื่น ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ระดับการศึกษา และระดับภาพลักษณ์การทุจริตประพตติมิชอบ สะท้อนว่าประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะมีความสงบสุขลดลงในอนาคต เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นมีแนวโน้มถดถอยลง ทำให้คะแนนดัชนีความสุขของไทยมีคะแนนสูงขึ้น (คะแนนสูงขึ้นหมายถึงปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสุขมีแนวโน้มแย่ลง) จาก 2.982 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 66 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็น 2.987 คะแนน อยู่ในอันดับที่ 71 จาก 162 ประเทศทั่วโลกที่เข้ารับการจัดอันดับในปี 2558

ตารางที่ 3 การสร้างความเป็นธรรมในสังคม 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
1. ลดช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานรากและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชน	1. ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ด้านรายได้ของประเทศไทย ¹	0.499	0.490	0.484	-	0.465	-	0.445
	2. สัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมกลางและขนาดย่อมในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละผลิตภัณฑ์และบริการของ SMEs ต่อ GDP)	38.7	37.8	36.6	37.0	37.4	39.6	41.1
2. ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพและครอบคลุมอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น ทั้งในเรื่องรายได้ โอกาสทางอาชีพ และโอกาสในการดำรงตำแหน่งในระดับบริหารและระดับการตัดสินใจ	1. อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน:							
	- ผู้สูงอายุ	37.71	38.51	37.46	38.47	37.92	37.65	36.60
	- สตรี	64.17	64.66	64.33	64.31	63.2	61.9	61.55
2. สัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพ :								
- ความครอบคลุมหลักประกันสุขภาพ	98.75	99.47	99.95	99.90	99.87	100	100	
3. สัดส่วนของแรงงานนอกระบบประกันสังคมที่เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมของกำลังแรงงานทั้งหมด ²								
		-	-	3.7	5.8	6.8	9.4	9.7

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
	4. สัดส่วนผู้หญิงในระดับบริหารหรือในระดับการตัดสินใจ : - ภาครัฐ - ภาคเอกชน - ภาคการเมืองระดับชาติ - ภาคการเมืองระดับท้องถิ่น	22.18 35.37 11.70 4.68	24.18 - 12.00 4.22	24.81 45.00 15.8 5.58	- 39.00 - 6.43	29.96 - - 5.55	- - 5.71 -	- - - -
3. ประชาชนรับรู้สิทธิและหน้าที่และเข้าถึงบริการของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ภาคีการพัฒนาต่างๆ มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม	1. ดัชนีความสงบสุข (Positive Peace Index) 2. ดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index)	- 2.491 (อันดับที่ 105)	- 2.353 (อันดับที่ 118)	- 2.247 (อันดับที่ 107)	2.982 (อันดับที่ 66) 2.303 (อันดับที่ 126)	2.95 (อันดับที่ 63) 2.378 (อันดับที่ 130)	- 2.395 (อันดับที่ 126)	2.987 (อันดับที่ 71) 2.303 (อันดับที่ 126)
4. คนยากจนและด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีภูมิคุ้มกันและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น	1. ดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน	46.38	60.89	76.47	81.00	86.35	88.43	84.67
5. มีการบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของทุกภาคีในการพัฒนาประเทศ	1. ดัชนีภาพลักษณ์การทุจริตประเพณีมิชอบ	3.3	3.4	3.4	37	35	38	38 (76/168)

2) การดำเนินการและผลการพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์

2.1) แม้ว่าในภาพรวมความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเล็กน้อย

แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข อาทิ ความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน พบว่า สัดส่วนการถือครองที่ดินของทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลในกลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ 10 ที่มีการถือครองที่ดินมากที่สุดต่อกลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ 10 ที่มีการถือครองที่ดินน้อยที่สุดคิดเป็น 853.64 เท่า โดยกลุ่มผู้ถือครองที่ดินร้อยละ 10 มีส่วนแบ่งการถือครองที่ดินมากกว่าร้อยละ 60 ของพื้นที่ทั้งหมด สะท้อนให้เห็นถึงการกระจุกตัวอย่างมากของการถือครองที่ดิน ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ค่าตอบแทน และสวัสดิการของแรงงาน โดยแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมได้เช่นเดียวกับแรงงานในระบบ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ประกอบกับได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่ำกว่าแรงงานในระบบ และมีลักษณะงานที่ไม่แน่นอนและไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งมีชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์มากกว่า 50 ชั่วโมงขึ้นไป จึงทำให้แรงงานนอกระบบไม่มีเวลาเหลือที่จะทำงานอื่นเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น ขณะที่แรงงานในระบบมีอัตราค่าจ้างที่แน่นอนและมีรายได้ไม่ต่ำกว่าค่าจ้างขั้นต่ำ ทำให้ช่องว่างรายได้ของแรงงานในระบบและนอกระบบมีความแตกต่างกันมากขึ้น ส่วนผู้สูงอายุและผู้พิการ ยังคงไม่ได้รับโอกาสในการทำงานที่เท่าเทียมกับแรงงานในกลุ่มอื่นๆ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ในสองกลุ่มข้างต้น

อย่างไรก็ตามในปี 2558 รัฐบาลได้มีการดำเนินการสำคัญเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้แก่ การสร้างงาน สร้างอาชีพ โดยมีโครงการสำคัญได้แก่ โครงการมหรรมสร้างงาน สร้างอาชีพ เถลิงพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม 2558 โครงการนัดพบตลาดงานเชิงคุณภาพ โครงการส่งเสริมการมีงานทำอย่างยั่งยืน โครงการแนะแนวอาชีพ โครงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน โครงการพัฒนาฝีมือเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพ และโครงการพัฒนา/ส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้ประสงค์จะหางานทำได้เลือกตำแหน่งงานที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ ได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงาน และทักษะในการประกอบอาชีพอิสระ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานบางประเภท การส่งเสริมสิทธิในสถานประกอบการและการคุ้มครองแรงงาน ได้แก่ การจัดสัมมนาไตรภาคีเพื่อรับฟังความคิดเห็น เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. การรณรงค์ส่งเสริมให้สถานประกอบกิจการและรัฐวิสาหกิจมีการบริหารแรงงานสัมพันธ์ด้วยระบบทวิภาคี โครงการเร่งรัดลดอุบัติเหตุจากการทำงานในสถานประกอบกิจการ รวมทั้งขับเคลื่อนแผนแม่บทด้านแรงงาน (พ.ศ. 2555 – 2559) สู่การปฏิบัติ การพัฒนากฎหมายเพื่อปรับโครงสร้างภาษีให้สนับสนุนการกระจายรายได้ และสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร ได้แก่ การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับเงินได้จากการให้เช่าปัญหาข้อบกพร่องของภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ เพิ่มรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียภาษี และเพื่อกระตุ้นให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ปัจจุบันอยู่ระหว่างนำเสนอให้กระทรวงการคลังและคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ และการศึกษาเพื่อยกร่างกฎหมายที่จะนำระบบเงินโอนเพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรม (Negative Income Tax) มาใช้ในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงรายละเอียดโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง เป็นต้น

การดำเนินการเพื่อยกระดับความครอบคลุมของการคุ้มครองทางสังคม
 อาทิ การสร้างภูมิคุ้มกันแก่กลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันการถูกล่อลวงเพื่อให้คนไร้ที่พึ่งและกลุ่มเสี่ยงได้รับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ มีความรู้ความเข้าใจสิทธิสวัสดิการและสิทธิพลเมือง ได้รับการพัฒนาศักยภาพทักษะด้านอาชีพและสามารถประกอบอาชีพมีรายได้ และการจัดทำและขับเคลื่อนแผนและยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยส่งเสริมการมีบัตรประจำตัวคนพิการจำนวน 93,500 คนทั่วประเทศอย่างทั่วถึงเพื่อให้สามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย การส่งเสริมและพัฒนาระบบบริการล่ามภาษามือให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานซึ่งมีการรับรองการจดแจ้งล่ามภาษามือทั้งสิ้นจำนวน 610 คน ทั่วประเทศ นอกจากนั้นได้มีการจัดทำโครงการกำหนดสถานะและให้สัญชาติไทยตามกฎหมายแก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติเพื่อเร่งรัดการกำหนดสถานะบุคคลและลงรายการสัญชาติไทยให้แก่เด็กนักเรียนไร้สัญชาติในประเทศไทยซึ่งมีคุณสมบัติที่จะได้สัญชาติไทยตามกฎหมายจำนวนประมาณ 5,000 ราย และการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมแก่ราษฎรไร้สถานะและประสบปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรจำนวนประมาณ 3,100 ราย

2.2) ประชาชนได้รับบริการทางสังคม และเข้าถึงระบบสวัสดิการอย่างครอบคลุมและมีคุณภาพมากขึ้น โดยในปี 2558 ประชาชนไทยทุกคนอยู่ภายใต้ความครอบคลุมของหลักประกันสุขภาพ นอกจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558 อนุมัติการให้สิทธิ (คืนสิทธิ) ขึ้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขกับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิเพิ่มเติมจำนวน 208,631 คน เพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่มีถิ่นอาศัยถาวรในประเทศไทยในการรับบริการสาธารณสุข และมีการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานตรวจสุขภาพและประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยรวมถึงผู้ติดตาม ให้ได้รับการตรวจสุขภาพ เพื่อการป้องกันและการติดตามควบคุมโรคตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดผ่านกองทุนผู้ประกันตนคนต่างด้าวจำนวนทั้งสิ้น 1,833,905 คน อย่างไรก็ตามคุณภาพการให้บริการสาธารณสุขยังคงมีความเหลื่อมล้ำระหว่างภูมิภาค เนื่องจากยังคงมีปัญหาของการกระจายบุคลากรทางการแพทย์ไปยังภูมิภาค และการกระจุกตัวของครุภัณฑ์ทางการแพทย์

โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กไทยยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ผ่านโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพของรัฐบาล รวมทั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ซึ่งให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ และสายอาชีพ) จนถึงระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าครองชีพ ซึ่งได้ให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียน นักศึกษาทั้งสิ้น 4,606,150 ราย และกองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษาที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ซึ่งให้ทุนการศึกษาแบบต้องใช้นักศึกษาในระดับ ปวท./ปวส. ทุกสาขาวิชา และระดับ อนุปริญญา/ปริญญาตรี ในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการหลักและมีความชัดเจนของการผลิตกำลังคนในการพัฒนาประเทศซึ่งได้ให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนนักศึกษาทั้งสิ้น 429,647 ราย อย่างไรก็ตามการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษายังมีปัญหาด้านประสิทธิภาพ อาทิ ยังมีปัญหาการขาดแคลนครูและความพร้อมของทรัพยากร การศึกษาที่รุนแรงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างของคุณภาพการศึกษาทั้งในด้านคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพครู โดยคะแนนผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปี 2557 พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคอย่างเห็นได้ชัด

ประชาชน องค์กรชุมชน และธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมมีโอกา
ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้นผ่านกองทุนภายใต้นโยบายของรัฐบาล อาทิ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนแก้ไขปัญหาค่าความยากจน กองทุนแม่ของแผ่นดิน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ประกอบกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินแบบใหม่ๆ อาทิ การพัฒนาตลาดตราสารหนี้โดยการออกพันธบัตรออมทรัพย์เพื่อพิเศษ รายย่อย (Saving Bond) และโครงการค้ำประกันสินเชื่อในลักษณะ Portfolio Guarantee Scheme (PGS) รวมทั้งการตราพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2558 เพื่อให้มีการนำทรัพย์สินที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ไม่สามารถ จำนองหรือจำนำมาใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ในลักษณะที่ผู้ให้หลักประกันไม่ต้องส่งมอบการครอบครอง ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้รับหลักประกัน อย่างไรก็ตามยังคงปรากฏความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางการเงินระหว่างคนเมืองกับคนชนบท โดยคนในชนบทเข้าถึงบริการทางการเงินจากธนาคารพาณิชย์เพียง ร้อยละ 33.9 ซึ่งต่ำกว่าคนในกรุงเทพมหานครที่ได้รับบริการทางการเงินถึงร้อยละ 85.8 นอกจากนี้คนยากจน มีโอกาสเข้าถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพียงร้อยละ 9.2 ของคนยากจนทั้งหมด

2.3) ชุมชนได้รับการยกระดับศักยภาพในการพึ่งตนเอง และมีการ
ดำเนินการส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศอย่างต่อเนื่อง จากการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนผ่านโครงการต่างๆ อาทิ โครงการส่งเสริมสุขภาพทางการเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยกำกับดูแลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีความมั่นคง และเข้มแข็งอย่างยั่งยืนจำนวน 29,537 กลุ่ม การเร่งรัดและผลักดันการพัฒนาครอบครัว ในแต่ละช่วงวัยโดยการจัดกิจกรรมให้สมาชิกในครอบครัวผ่านศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน 6,861 แห่ง โครงการพัฒนาศักยภาพการบำบัดรักษาในชุมชนโดยศาสนสถาน (วัด/มัสยิด) เป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศ ในขณะที่เดียวกันสตรีได้รับการส่งเสริมเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางเพศผ่านโครงการสำคัญได้แก่ โครงการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการพัฒนา อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ส่งเสริม พัฒนาสู่การจัดสวัสดิการ พัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี โดยจัดสรรเงินให้คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตามขนาดจังหวัด จังหวัดขนาดใหญ่ 130 ล้านบาท จังหวัดขนาดกลาง 100 ล้านบาท จังหวัดขนาดเล็ก 70 ล้านบาท การส่งเสริมและสร้างโอกาสสตรีเพื่อให้สตรีมีความรู้และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ มีศักยภาพในการดำรงชีวิต ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดำเนินการจัดอบรม และสนับสนุนกลุ่มอาชีพผ่านศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว 8 แห่ง และการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรีปีการ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2556 – 2559 สู่การปฏิบัติ เป็นต้น

2.4) มีการดำเนินการเพื่อยกระดับประสิทธิภาพของภาครัฐ ต่อต้านการทุจริต และส่งเสริมธรรมาภิบาลในสังคม รวมทั้งคุ้มครองสิทธิของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยในด้านการต่อต้านการทุจริตและส่งเสริมธรรมาภิบาลในสังคมมีการดำเนินการสำคัญ อาทิ การแต่งตั้งคณะกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (คตช.) และภายใต้ คตช. มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการอีก 4 คณะ ได้แก่ 1) คณะอนุกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติด้านการปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างการรับรู้ 2) คณะอนุกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติด้านการป้องกันการทุจริต 3) คณะอนุกรรมการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติด้านการประชาสัมพันธ์ และ 4) คณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) จัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศอตช.) ขึ้นภายในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนวยการระดับชาติ เพื่อให้การแก้ปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการสัมมนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดในระดับภูมิภาค 4 ภาค และโครงการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548

ในด้านการยกระดับประสิทธิภาพของภาครัฐ และศักยภาพของข้าราชการมีการดำเนินการสำคัญประกอบด้วย การปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณให้สามารถเป็นกลไกในการจัดการงบประมาณที่สามารถบูรณาการงบประมาณระหว่างหน่วยงาน/โครงการ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณอยู่ในขั้นตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา โครงการประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ส่วนราชการ จังหวัด และองค์กรมหาชน สามารถจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการ/แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน โครงการปรับปรุงระบบบริการประชาชนในเชิงรุก โครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งมีส่วนราชการได้รับการตรวจรับรองคุณภาพภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐานแล้วจำนวน 218 หน่วยงาน และมีหน่วยงานที่ผ่านการรับรองฯ 211 หน่วยงาน รวมทั้งการพัฒนาระบบเงินเดือน ค่าตอบแทน สิ่งจูงใจ และคุณภาพชีวิตเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งผลให้ผลการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบัน IMD จากประเทศทั้งหมด 60 ประเทศ พบว่าประสิทธิภาพของภาครัฐของประเทศไทยสูงขึ้นจากอันดับที่ 28 ในปี 2557 เป็นลำดับที่ 27 ในปี 2558

ในขณะเดียวกันมีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และได้รับการคุ้มครองสิทธิ อาทิ การขับเคลื่อนภารกิจของศูนย์ดำรงธรรมในการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน ผ่านศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด 76 จังหวัด และศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ 878 อำเภอ มีประชาชนเข้ารับบริการในด้านต่างๆ จำนวน 1,334,034 เรื่อง ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 1,277,965 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 95.80 การดำเนินการเรื่องรื้อร้องทุกข์ ผ่านช่องทางการร้องทุกข์ 4 ช่องทาง อันประกอบด้วย ทางสายด่วน 1111 ทางเว็บไซต์ 1111 (www.1111.go.th) ทางตู้ ปณ.1111 และทางจุดบริการประชาชน 1111 เป็นช่องทางที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการส่งและติดตามเรื่องร้องทุกข์ได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีประชาชนได้รับการแก้ไขจนได้ข้อยุติ รวม 132,468 เรื่อง จาก 145,460 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 91.07 การดำเนินการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมผ่านกองทุนยุติธรรม มีผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือจำนวนทั้งสิ้น 4,539 ราย ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 3,625 ราย อยู่ระหว่างการพิจารณา จำนวน 914 ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน 186,325,587.29 บาท การจัดสรรค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญาเพื่อช่วยเหลือทางการเงินให้แก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 มีผลการเบิกจ่ายเงินจำนวน 8,348 ราย เป็นเงิน

454,106,672.64 บาท และการพัฒนาระบบการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเชิงรุก อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ตามตามแนวนโยบาย อินเทอร์เน็ตชั้นแนวหน้ารายงานว่ายังพบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และจำกัดสิทธิทางการเมืองผ่านการใช้อำนาจตามมาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 3/2558 รวมทั้งการขยายอำนาจของศาลทหารให้รับผิดชอบคดีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ ความมั่นคงของสถาบันกษัตริย์ และการละเมิดคำสั่งต่างๆ ของ คสช.

2.3.2 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

1) การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยคนไทยมีการศึกษาสูงขึ้นจาก 8.0 ปี ในปี 2555 เป็น 8.50 ปี ในปี 2558 สัดส่วนบุคลากรทางด้าน การวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นจาก 7.9 คนในปี 2554 เป็น 12.90 คน ในปี 2557 แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 15 คนต่อประชากร 10,000 คน สัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 59.06 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 71.06 ในปี 2558 โดยมีการใช้งานคอมพิวเตอร์สำหรับทำงาน เรียน อ่าน หนังสือและหาความรู้ และคนไทยมีโอกาสแสวงหาความรู้จากการเข้าถึงโครงข่ายคมนาคมและอินเทอร์เน็ต เพิ่มขึ้น พิจารณาจากสัดส่วนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26.46 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 39.32 ในปี 2558 แต่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ขณะที่ ผลผลิตภาพแรงงานไทยมี แนวโน้มลดลง โดยลดลงจากร้อยละ 5.92 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 2.99 ในปี 2558 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่ให้ต่ำกว่าร้อยละ 3.0 ต่อปี

ส่วนด้านสุขภาพ พบว่า คนไทยเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้ที่สำคัญ 5 โรค ได้แก่ โรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง และมะเร็งลดลง ขณะที่อัตราการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 32.22 ในปี 2556 เป็นร้อยละ 34.00 ในปี 2558 ด้านพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พบว่า สัดส่วนเยาวชนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีแนวโน้มในการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก เพิ่มขึ้นทั้งหญิงและชาย

แม้ว่าสถาบันครอบครัวมีความเปราะบาง ค่าดัชนีความอบอุ่นในครอบครัวมี แนวโน้มลดลงจากร้อยละ 68.31 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 65.34 ในปี 2558 แต่เหตุการณ์ความรุนแรงใน ครอบครัวลดลงจาก 900 เหตุการณ์ในปี 2555 เหลือ 671 เหตุการณ์ในปี 2558 นอกจากนี้ คนในครัวเรือนมี ส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านและชุมชนมีสัดส่วนเกือบร้อยละร้อย แม้ว่าจะลดลงจากร้อยละ 99.74 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 98.73 ในปี 2558

ตารางที่ 4 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
1. คนไทยทุกคนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งมี อนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมในทุกช่วงวัย	1. อัตราเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยไม่ต่ำกว่า 1.6 (หน่วย : คน)	1.64	1.61	1.62	1.62	1.62	1.62	1.62
	2. ระดับค่าเฉลี่ยเซเวียร์ปัญญาของเด็กไม่ต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากลที่ระดับ 100 (หน่วย : ร้อยละ)	-	91	98.59	-	-	-	-
2. คุณภาพการศึกษาได้รับการยกระดับสู่มาตรฐานสากลต่อยอดองค์ความรู้สู่	1. ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี (หน่วย : ปี)	7.9	8.1	8.2	8.0	8.0	8.10	8.5

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
นวัตกรรม และโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น	2. ผู้เรียนทุกระดับ การศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมือง	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
	3. เพิ่มสัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงโครงข่ายคมนาคมและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ให้ได้ร้อยละ 80.0 ของประชากรทั่วประเทศ - จำนวนประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปที่ใช้ อินเทอร์เน็ต	15.54	20.12	23.67	26.46	28.94	34.89	39.32
	4. จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น เป็น 15 คนต่อประชากร 10,000 คน	6.76	9.01	7.9	-	10.50	12.90	
	5. อัตราเพิ่มของผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.0 ต่อปี	3.79	-2.55	-0.29	5.92	2.79	3.01	2.99
3. โอกาสในการเข้าถึงระบบสุขภาพที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพลดลงอย่างเป็นองค์รวม	1. อัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง และมะเร็งลดลง(หน่วย: ร้อยละ) - โรคหัวใจ - โรคเบาหวาน - โรคหลอดเลือดสมอง - โรคความดันโลหิตสูง - โรคมะเร็ง	11.25	5.80	10.78	2.05	-7.11	-4.70	
	2. อัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยลดลง - เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ³ (หน่วย : ร้อยละ) - ยาสูบ (หน่วย : ร้อยละ)	29.30	32.00	31.50	-	32.22	32.29	34.00
		18.50	20.70	21.40	-	19.94	20.72	19.90

³ ตัวชี้วัดรายงานภาวะสังคม <http://social.nesdb.go.th/social/Default.aspx?tabid=131>

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่เพิ่มขึ้นสะท้อนการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยลดลง (หน่วย : ร้อยละ) • นักเรียน ม.2 <ul style="list-style-type: none"> เพศชาย 50.0 50.7 55.1 57.9 - - เพศหญิง 50.0 41.5 44.9 50.0 - - • นักเรียน ม.5 <ul style="list-style-type: none"> เพศชาย 49.7 51.5 51.1 56.4 61.2 65.2 เพศหญิง 46.3 47.6 54.1 53.4 64.1 64.2 • นักเรียนปวช. ชั้นปีที่2 <ul style="list-style-type: none"> เพศชาย 48.3 51.4 55.0 56.2 59.3 - เพศหญิง 41.3 47.3 50.0 54.6 58.8 - 							
4. สถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันชุมชน มีบทบาทในการบ่มเพาะและหล่อหลอมเด็ก เยาวชนและคนไทยให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเข้มแข็งมากขึ้น	<p>1. ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น และจำนวนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับความช่วยเหลือคุ้มครองเพิ่มขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดัชนีครอบครัวอบอุ่นมีระดับดีขึ้น (หน่วย : ร้อยละ) 61.65 63.18 65.17 68.31 65.58 65.53 65.34 - จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัว (เหตุการณ์) - 362 1,074 900 880 537 671 <p>2. การเรียนรู้ของคนในชุมชนเพิ่มขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัดส่วนผู้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ [ทำงาน เรียน อ่านหนังสือ/หาความรู้ (e-book) ใช้งานอินเทอร์เน็ต] 29.43 39.41 45.23 59.06 64.48 70.59 71.26 <p>3. คนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านและชุมชนเพิ่มขึ้น (หน่วย : ร้อยละ) 95.27 98.40 99.03 99.74 99.39 98.60 98.73</p>							

2) การดำเนินการและผลการพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์

2.1) การปรับโครงสร้างและการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสม เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีคุณภาพ โดยการส่งเสริมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมในทุกช่วงวัย เพื่อลดปัญหาแม่วัยใส หรือการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี โดยกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ระยะ 5 ปี (ปี 2557-2561) มีเป้าหมายสำคัญ

2 ประการ คือ ลดอัตราการคลอดในหญิง อายุ 15-19 ปี จาก อัตรา 53.8 คนต่อวัยรุ่นหญิงพันคนในปี 2555 ให้เหลือไม่เกิน 50 คนต่อวัยรุ่นหญิงพันคน และลดอัตราการคลอดในหญิงอายุต่ำกว่า 15 ปี ลงร้อยละ 30 นอกจากนี้ ได้จัดบริการให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำวัยรุ่นในหลากหลายช่องทาง อาทิ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม คลินิกวัยรุ่น สายด่วน 1663, 1300 เป็นต้น จากผลการดำเนินงาน พบว่า ปัจจุบันคลินิกวัยรุ่นในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขผ่านเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 51 และจะดำเนินการให้ครอบคลุมทุกคลินิกภายในปี 2560 ส่วนอัตราการย้ายถิ่นมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 2.15 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 1.39 ในปี 2558 โดยประชากรที่ย้ายถิ่นเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ขณะที่ประชากรที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลย้ายถิ่นลดลง

2.2) การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

2.2.1) เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีพัฒนาการที่ดี ขณะที่เด็กปฐมวัยร้อยละ 27.5 มีพัฒนาการล่าช้ากว่าวัย โดยเฉพาะด้านภาษา เนื่องจากครอบครัวไม่มีความรู้และเวลาในการเลี้ยงดู สอดคล้องกับรายงานผลสำรวจพัฒนาการเด็กปฐมวัยทุก 3 ปี ของกรมอนามัย ปี 2542-2557 พบว่า เด็กไทย ร้อยละ 30 มีพัฒนาการล่าช้า กระทรวงสาธารณสุข (สธ.) จึงได้ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) กระทรวงมหาดไทย (มท.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) กรมแพทยทหารบก และ กทม. จัดทำโครงการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเฝ้าระวัง ส่งเสริมพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิด - 5 ปี เริ่มตั้งแต่ 1 เม.ย. 2558 - 31 มี.ค. 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้มีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 85 โดยใช้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นใหม่ 2 ฉบับ คือ คู่มือเล่มเขียว ใช้ประเมินและส่งเสริมพัฒนาการเด็กกลุ่มเสี่ยงพัฒนาการล่าช้า เช่น เด็กขาดออกซิเจนแรกเกิด เด็กน้ำหนักตัวน้อย และคู่มือเล่มสีขาว เฝ้าระวังเด็กและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั่วไป ใช้สำหรับพ่อแม่ ผู้ดูแลเด็ก เพื่อดูแลกระตุ้นพัฒนาการเด็ก ส่วนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะคัดกรองและกระตุ้นพัฒนาการเด็กทุกคน 4 ช่วงอายุคือ 9, 18, 30 และ 42 เดือน ซึ่งมีผลวิจัยว่ากลุ่มเด็กที่สงสัยพัฒนาการล่าช้า เมื่อได้รับการดูแลกระตุ้นพัฒนาการกว่าร้อยละ 65 จะกลับมาเป็นปกติได้ ขณะที่ สัดส่วนแม่ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนมีเพียงร้อยละ 27.6 นอกจากนี้ สัดส่วนนักเรียนก่อนประถมศึกษา (อายุ 3-5 ปี) ต่อประชากรในวัยเรียนมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ 77.1 ในปี 2555 เหลือร้อยละ 76.0 ในปี 2556 และร้อยละ 72.9 ในปี 2557

2.2.2) คุณภาพการศึกษาของเด็กไทยมีคะแนนสูงขึ้น แต่ยังคงอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์การผ่านร้อยละ 50 และไม่เป็นที่ไปตามเป้าหมายของแผนฯ พิจารณาจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้น ในวิชาสำคัญ 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พบว่า ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 35.54 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 37.78 ในปี 2558 โดยคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มสูงขึ้นใกล้ร้อยละ 50 โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ

2.2.3) ต้องเร่งพัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เนื่องจากผลิตภาพแรงงานไทยในช่วงปี 2554-2557 มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.9 ต่อปี แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี นอกจากนี้ ทักษะแรงงานยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าความต้องการของผู้ประกอบการ อาทิ ด้านภาษาต่างประเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ คณิตศาสตร์และการคำนวณ การสื่อสาร ความสามารถเฉพาะในวิชาชีพ (ผลสำรวจความต้องการแรงงานของผู้ประกอบการ โดยกระทรวงแรงงาน ปี 2558) ขณะที่ภาคการผลิตของไทยส่วนใหญ่ยังพึ่งพาแรงงานที่มีทักษะต่ำ ส่งผลให้แรงงาน

ระดับอุดมศึกษาว่างงานถึงร้อยละ 60 เนื่องจากการผลิตแรงงาน/บุคลากรไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน/ผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการสูญเสียผลิตภาพแรงงาน ทั้งนี้รัฐบาลได้มีนโยบายปฏิรูปการศึกษาที่รองรับการพัฒนากำลังคนในสายอาชีพ มีการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการระดับอาชีวศึกษาที่ต่อยอดจนถึงระดับปริญญาเอกทางสายอาชีพที่เน้นทางด้านการศึกษาปฏิบัติ ให้เด็กนักเรียนได้รับการศึกษาอย่างจริงจังในห้องเรียน และมีการฝึกปฏิบัติในช่วงปิดเทอม เพื่อสร้างทักษะทางด้านอาชีพและรายได้ ทักษะสังคม ความมีวินัยและความรับผิดชอบ และการสร้างมาตรฐานอาชีพโดยตกลงกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และสถานประกอบการเพื่อยกระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน ตลอดจนขับเคลื่อนแรงงานไทยไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ควบคู่กับการปรับภาพลักษณ์ของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาให้ดีขึ้น อาทิ ลดการทะเลาะวิวาท จัดกิจกรรมอาชีวศึกษาให้บริการประชาชน เป็นต้น

2.2.4) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยผู้สูงอายุวัยต้นที่มีอายุระหว่าง 60-69 ปี เป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี ยังสามารถทำงานได้ มักไม่พบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้สูงอายุจะทำงานมากขึ้น แต่สัดส่วนของการทำงานยังไม่สูงมากนัก แสดงถึงโอกาสในการเข้าถึงการทำงานของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพยังคงมีข้อจำกัดบางประการ นอกจากนี้ ผู้สูงอายुर้อยละ 34.3 ของผู้สูงอายุทั้งหมดมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน และผู้สูงอายุกว่าสองในสามของผู้สูงอายุทั้งหมดหรือร้อยละ 65.4 ไม่มีเงินออม (รายงานการสำรวจภาวะการมีงานทำ ปี 2557 สสช.) ขณะที่ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป มักมีปัญหาลดสุขภาพ ทำให้ไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ ต้องพึ่งพาลูกหลานทางด้านเศรษฐกิจและการรักษาพยาบาล นอกจากนี้ ความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันของผู้สูงอายุจะลดลงเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น ประกอบกับรูปแบบครอบครัว และวิถีชีวิตในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ลูกหลานมีข้อจำกัดในการดูแลผู้สูงอายุ

2.3) การส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม แม้ว่าคนไทยเกือบทุกคนได้รับหลักประกันสุขภาพ แต่การคุ้มครองทางสังคมยังไม่ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบ เนื่องจากมีแรงงานนอกระบบเพียงร้อยละ 6.4 สมัครงใจเข้าสู่ระบบประกันสังคมในปี 2557 ขณะที่สัดส่วนผู้ประกันตนต่อกำลังแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 29.70 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 35.77 ในปี 2558 ปัจจุบันภาครัฐได้เร่งสร้างเสริมสุขภาพะ ตลอดจนพัฒนาคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข ควบคู่กับการส่งเสริมการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพ และป้องกันตนเองจากโรคร้าย โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากพฤติกรรมกรรมการดำรงชีวิต เช่น บริโภคอาหารที่ไม่ถูกหลักโภชนาการ ออกกำลังกายน้อย ตลอดจนพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้มีคุณภาพมาตรฐานอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ส่งผลให้มีโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (Hospital Accreditation: HA) 973 โรงพยาบาลหรือคิดเป็นร้อยละ 73.77 ในปี 2558

2.4) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยรัฐได้เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่ โดยดำเนินโครงการต่างๆ อาทิ การแก้ปัญหาเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ส่งผลให้เด็กเล็กอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากการสำรวจการอ่านของประชากร โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า อัตราการอ่านหนังสือนอกเวลาของเด็กเล็ก (อายุต่ำกว่า 6 ปี) มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 53.5 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 58.9 ในปี 2556 และเพิ่มเป็นร้อยละ 60.2 ในปี 2558 นอกจากนี้ ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงบ้าน-วัด-โรงเรียน ส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

2.3.3 ความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

1) การบรรลุเป้าหมายความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน สัดส่วนมูลค่าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 15.9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2555 เป็นร้อยละ 14.5 ในปี 2557 และลดลงเป็นร้อยละ 13.5 ในปี 2558 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดร้อยละ 16.0 ขณะที่ ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจ อาทิ ยางพารา มันสำปะหลัง อย่างไรก็ตาม ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ในด้านความมั่นคงด้านรายได้ของเกษตรกรยังมีปัญหา โดยสัดส่วนรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดสุทธิของครัวเรือนเกษตรลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 36.56 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 28.76 ในปี 2557 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 29.57 ในปี 2558 ซึ่งเป็นความเสี่ยงต่อความมั่นคงของครัวเรือนในภาคการเกษตร เนื่องจากต้นทุนการผลิตทางการเกษตรเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยของสินค้าเกษตร พบว่า จำนวนฟาร์มที่ได้รับรองมาตรฐานมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย แต่พื้นที่การทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น สำหรับการผลิตพลังงานทดแทนมีปริมาณเพิ่มขึ้น ได้แก่ เอทานอล ผลิตเพิ่มขึ้นจาก 1.79 ล้านลิตร/วัน ในปี 2555 เป็น 3.5 ล้านลิตร/วัน ในปี 2558 และไบโอดีเซล ผลิตเพิ่มขึ้นจาก 2.45 ล้านลิตร/วัน เป็น 3.30 ล้านลิตร/วัน รวมทั้งมีการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากชีวมวล ก๊าซชีวภาพ ของเสียจากครัวเรือน วัสดุเหลือใช้จากภาคเกษตร เพิ่มจาก 2,197 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/ปี ในปี 2555 เป็น 3,231 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/ปี ในปี 2557

ตารางที่ 5 การพัฒนาความเข้มแข็งภาคเกษตร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
1.เพิ่มสัดส่วนมูลค่าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรไม่ต่ำกว่าร้อยละ 16.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	1. สัดส่วนมูลค่าสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ)	13.3	14.5	16.8	15.8	15.5	14.5	13.5
2.ปริมาณการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเพียงพอต่อความต้องการของตลาด พัฒนาคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหารอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มพื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืน	1. ผลผลิตและต้นทุนการผลิตต่อหน่วยของสินค้าเกษตร 1.1 ผลผลิต (ล้านตัน) - ข้าว - ยางพารา - อ้อยโรงงาน - มันสำปะหลัง - ปาล์มน้ำมัน	32.48 3.22 64.37 26.92 6.39	32.40 3.09 66.82 30.09 8.16	38.10 3.35 95.95 21.91 10.78	38.00 4.14 98.40 29.84 11.31	36.84 4.31 100.01 30.23 12.38	33.81 4.43 103.69 30.02 12.50	27.06 4.39 106.33 33.36 11.02

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและ ค่าเป้าหมาย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
อย่างน้อยร้อยละ 5.0 ต่อปี รวมทั้งผู้บริโภคสามารถเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและปลอดภัยได้อย่างทั่วถึงในราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรม	1.2 ต้นทุนการผลิต							
	- ข้าวนาปี (บาท/ตัน)	5,985	8,349	10,399	10,521	10,706	10,885	10,292
	- ข้าวนาปรัง (บาท/ตัน)	6,696	7,993	8,233	8,736	9,238	9,094	8,059
	- ยางแผ่นดิบ (บาท/ตัน)	34,733	41,473	52,431	64,204	65,252	63,080	64,206
	- อ้อยโรงงาน (บาท/ตัน)	572	672	663	711	787	822	952
	- มันสำปะหลัง (บาท/ตัน)	824	1,229	1,682	1,734	1,813	1,871	1,876
	- ปาล์มน้ำมัน (บาท/ตัน)	1,836	2,713	2,775	2,847	2,645	2,838	3,375
	2. จำนวนฟาร์มที่ได้รับรองมาตรฐานในแต่ละปีเพิ่มขึ้น							
	2.1 ฟาร์มสุกร	3,326	3,584	3,560	3,501	3,594	3,415	3,594
	2.2 ฟาร์มไก่เนื้อ	7,428	7,310	6,841	6,975	6,735	5,770	6,735
2.3 ฟาร์มไก่ไข่	2,253	2,275	2,091	1,915	1,925	1,803	1,925	
2.4 ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	35,321	31,091	32,864	32,364	32,148	32,141	32,143	
3. พื้นที่ทำเกษตรกรรมยั่งยืน								
3.1 พื้นที่เกษตรอินทรีย์ (ล้านไร่)	0.120	0.192	0.219	0.205	0.213	0.236	n/a	
3.เกษตรกรมีหลักประกันที่มั่นคงด้านอาชีพและรายได้ มีความสามารถในการชำระหนี้สินเพิ่มขึ้น รวมทั้งเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคเกษตรอย่างต่อเนื่อง	1. สัดส่วนรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตรต่อรายได้เงินสดสุทธิของครัวเรือนเกษตรกร (ร้อยละ)	38.98	39.58	39.22	36.56	36.23	28.76	29.57
	2. สัดส่วนเกษตรกรรุ่นใหม่ต่อเกษตรกรทั้งหมด							
	-- ยังไม่มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ --							
	3. สัดส่วนเกษตรกรพึ่งพาตนเองทางอาหารจากไร่นาและสัดส่วนเกษตรกรที่มีความเสี่ยงและไม่ปลอดภัยจากสารเคมีการเกษตร							
-- ยังไม่มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ --								
4. ระบบประกันภัยพืชผลที่สามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างทั่วถึง								
-- ยังไม่มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการ --								
4.เพิ่มปริมาณการผลิตพลังงานทดแทนจากพืชพลังงาน ได้แก่ เอทานอล และไบโอดีเซล ในปี 2559 ไม่น้อยกว่า 6.2 และ 3.6 ล้านลิตรต่อวัน ตามลำดับ และเพิ่มผลผลิตพลังงานไฟฟ้า และพลังงานความร้อนจากชีวมวล ก๊าซชีวภาพ	1. ปริมาณผลผลิตพลังงานทดแทนจากพืชพลังงานและผลผลิตพลังงานไฟฟ้าและพลังงานความร้อนจากชีวมวล ก๊าซชีวภาพ ของเสียจากครัวเรือนและวัสดุเหลือใช้จากภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร							
	1.1 เชื้อเพลิงชีวภาพ - เอทานอล	0.48	1.25	1.40	1.79	2.62	2.90	3.50

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและ ค่าเป้าหมาย	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
ของเสียจากครัวเรือน วัสดุเหลือใช้จากภาค เกษตร และอุตสาหกรรม เกษตร ไม่น้อยกว่า 3,440 เมกะวัตต์ และ 5,564 พันตันเทียบเท่า น้ำมันดิบ ในปี 2559 ตามลำดับ และส่งเสริม การใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ	(ล้านลิตร/วัน) - ไบโอดีเซล	0.19	1.67	1.71	2.45	2.84	3.21	3.30
	1.2 ปริมาณการผลิต พลังงานทดแทน (ชีวมวล ก๊าซชีวภาพ และขยะ) ในการ ผลิตไฟฟ้า (เมกะวัตต์) - ชีวมวล - ก๊าซชีวภาพ - ขยะ	n/a	1,695	1,975	2,196.7	2,634.2	2,829	3,231
ประสิทธิภาพ	1.3 ปริมาณการใช้ พลังงานความร้อน (แสงอาทิตย์ ชีวมวล และขยะ (พันตันเทียบเท่า น้ำมันดิบ/ปี)	n/a	3,557	5,129	5,718	5,279	5,775	6,579
		n/a	1,618	1,790	1,960	2,321	2,451.8	2,726.6
		n/a	70	159	193	265.7	311.5	373
		n/a	7	26	43.7	47.5	65.7	132

2) การดำเนินการและผลการพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์

2.1) ประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตรได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น โดยการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ได้มีการกำหนดเขตเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก อาทิ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และอ้อยโรงงาน ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนในการทำการเกษตร เนื่องจากมีการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับพืชแต่ละชนิด ผลผลิตมีปริมาณและคุณภาพเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้สุทธิจากการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น การจัดที่ดินและมอบสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินเกษตรกรรมในที่ดินของรัฐ ทั้งที่ดินเกษตรกรรมที่ชุมชน และการจัดทำประโยชน์ในที่ดินเอกชน รวมทั้งประเทศ 35,521,302 ไร่ ผู้ได้รับผลประโยชน์ 2,758,011 ราย เป็นกลไกในการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และดำเนินการให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอย่างทั่วถึง การเสริมสร้างองค์ความรู้ทางการเกษตรผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่กระจายอยู่ในทุกตำบล เพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้และเทคโนโลยีที่ถูกต้องเหมาะสมแก่ชุมชน จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลในทุตำบล จำนวน 7,424 แห่ง เพื่อให้ชุมชนใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้เรื่องหลักการเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยใช้ กศน.ตำบล ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศเป็นศูนย์การเรียนรู้ของประชาชน พร้อมทั้งจัดสรรครู กศน.ตำบล เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนอยู่แล้ว โดยเน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ให้มากขึ้น

2.2) การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้รับการส่งเสริม พร้อมกับพัฒนามาตรฐานสินค้า โดยพัฒนาสินค้าเกษตรและอาหารด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นจนได้รับการยอมรับสินค้าที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย (OTOP) ในระดับ 3-5 ดาว ร้อยละ 77.29 ในปี 2555 และในปี 2556 มีสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยระดับ 4-5 ดาวที่ได้รับการคัดสรรจำนวน 6,202 รายการ และในปีงบประมาณ 2558 มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ทั่วประเทศ 109,641 ล้านบาท ดำเนินการยกระดับมาตรฐานการผลิตอาหารด้วย Primary GMP ได้แก่ อาหารทั่วไปที่เป็นของฝาก อาหารพื้นเมือง และสินค้า OTOP ให้มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค และมีการรับรองมาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน (มพช.) มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีผู้ได้รับการรับรอง จำนวนทั้งหมด 819 มาตรฐาน จำนวนผู้ได้รับการรับรองทั้งหมด 14,917 ราย เพื่อส่งเสริมด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และในปี 2558 ฟาร์มสุกร 3,594 แห่ง ฟาร์มไก่เนื้อ 6,735 แห่ง และฟาร์มไก่ไข่ 1,925 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐาน มีความปลอดภัย วิธีการเลี้ยงเป็นไปตามหลักวิชาการ ทั้งรูปแบบของโรงเรือน ชนิดและประเภทของอาหาร รวมถึงยาที่ใช้ในการเลี้ยงปศุสัตว์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค นอกจากนี้ ได้ดำเนินโครงการเมืองเกษตรสีเขียว ทำให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในกระบวนการผลิตลงปรับเปลี่ยนมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพแทน เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรกรร้อยละ 58.36 ของเกษตรกรเป้าหมาย ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ร้อยละ 15.70 ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 59.29 ได้รับรองมาตรฐานสินค้าประมง GAP ร้อยละ 100 ได้รับรองมาตรฐานปศุสัตว์ และร้อยละ 50.93 ได้รับการรับรองมาตรฐานด้านหมอนไหม

2.3) เกษตรกรยังมีปัญหาด้านความมั่นคงในอาชีพและรายได้ เนื่องจากยังมีรายได้ทางการเกษตร และหนี้สินยังไม่มีหมด คราวเรือนเกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิทางการเกษตร 57,625 บาทต่อครัวเรือน ในปีเพาะปลูก 2555/56 แต่ลดลงเหลือ 48,470 บาท ในปีเพาะปลูก 2556/57 ในปีเพาะปลูก 2557/58 เพิ่มขึ้นเป็น 56,611 บาท ในส่วนหนี้สินของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 76,697 บาท เป็น 100,997 บาทในปีเพาะปลูก 2557/58 จะเห็นว่าแม้เกษตรกรจะได้รับความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ แต่ก็ยังประสบปัญหาความไม่มั่นคงในอาชีพและรายได้ จากการที่มีรายได้ลดลง ขณะที่ ต้นทุนที่ใช้ในการทำการเกษตรเพิ่มสูงขึ้น โครงการสร้างรายได้และพัฒนาการเกษตรแก่ชุมชนเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้งหรือ พบว่า ชุมชนสามารถดำเนินงานได้ทั้งสิ้น 6,596 โครงการจาก 3,043 ตำบล ใน 58 จังหวัด ใช้จ่ายงบประมาณ 2,992.75 ล้านบาท มีรายได้จากการจ้างงานของโครงการ ประมาณ 1,800 บาทต่อราย และจากการดำเนินงานโครงการก่อให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจระดับ ชุมชน 2,048 ล้านบาท สำหรับผลประโยชน์ทางสังคม พบว่า กระบวนการดำเนินโครงการก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและสำนึกความเป็นเจ้าของและความสามัคคีภายในชุมชน แบบร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมจัดการดูแล ในส่วนของการดำเนินการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ มีการบูรณาการงานระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่ออบรมเกษตรกรรุ่นใหม่ในภาคเกษตรที่มีความสนใจในการประกอบอาชีพ สำหรับสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกสนับสนุนการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร โดยในปี 2558 มีจำนวนสหกรณ์ 13,244 แห่ง สมาชิก 12.4 ล้านคน นอกจากนี้ มีการรวมกลุ่มในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อพึ่งพาตนเองในเชิงเศรษฐกิจของชุมชนมากขึ้น

2.4) ความมั่นคงด้านอาหารและพัฒนาพลังงานชีวภาพในระดับครัวเรือนและชุมชน พื้นที่ป่าชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2558 มีการจัดป่าชุมชนทั้งสิ้น 325 โครงการ 360 หมู่บ้าน พื้นที่มากกว่า 0.31 ล้านไร่ ยอดสะสมโครงการยังมีอายุในปี 2558 จำนวน 2,354 โครงการ พื้นที่ 1.51 ล้านไร่ ทำให้สามารถรักษาสมดุลของระบบนิเวศที่เป็นฐานการผลิตด้านการเกษตรและอาหาร และใช้เป็นแหล่งช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในพื้นที่ได้ และเกิดความมั่นคงด้านอาหาร มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการผลิตผ่านเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ทำให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองในเชิงของปริมาณคุณภาพ โภชนาการ และความปลอดภัยด้านอาหาร มีศูนย์ข้าวชุมชนเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาการผลิตข้าวและชาวนา และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีไว้ใช้เองอย่างเพียงพอในชุมชน นับเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี และในปี 2557 สามารถตั้งเป็น “ธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน” ได้จำนวน 18 แห่ง ใน 12 จังหวัด นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมการผลิตแก๊สชีวภาพระดับครัวเรือนซึ่งสามารถสร้างหม้อผลิตแก๊สชีวภาพได้ 444 ระบบ ระบบผลิตแก๊สชีวภาพใช้ใน 888 ครัวเรือน ซึ่งส่งผลให้สามารถผลิตแก๊สชีวภาพได้ 145,854 ลบ.

2.5) การใช้พลังงานชีวภาพในรูปแบบของความร้อนและเชื้อเพลิงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2555 การใช้ความร้อนจากพลังงานชีวภาพ จำนวน 5,718 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบเพิ่มขึ้นเป็น 6,579 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ ในปี 2558 และมีการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ 4.24 ล้านลิตรต่อวัน ในปี 2555 เพิ่มขึ้นเป็น 6.8 ล้านลิตรต่อวัน ในปี 2558 จากการศึกษาที่ภาครัฐมีนโยบายผลักดันให้มีการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำโครงการนำร่องเพื่อผลิตพลังงานทดแทนจากชีวมวลในระดับชุมชน ส่งผลให้เกิดโรงงานผลิตพลังงานความร้อนจำนวน 5 แห่งที่สามารถผลิตพลังงานทดแทนจากชีวมวลได้อย่างน้อย 13.5 เมกะวัตต์-ความร้อน โรงงานผลิตพลังงานความร้อนจำนวน 4 แห่งที่สามารถผลิตพลังงานทดแทนจากชีวมวลได้อย่างน้อย 3.0 เมกะวัตต์-ไฟฟ้า

2.3.4 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

1) เศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ขณะที่ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจยังอยู่ในเกณฑ์ดี แม้อัตราเงินเฟ้อติดลบ ในปี 2558 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากที่ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 7.32 ในปี 2555 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แต่ชะลอตัวลงเป็นร้อยละ 0.8 ในปี 2557 และขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 2.8 ในปี 2558 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.43 ต่อปี ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 การที่เศรษฐกิจขยายตัวในปี 2558 เป็นผลจากปัจจัยสนับสนุนหลักจากการใช้จ่ายภายในประเทศ ทั้งการใช้จ่ายภาครัฐที่เร่งเบิกจ่าย และการใช้จ่ายภาคครัวเรือนที่ขยายตัวร้อยละ 2.1 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 0.6 ในปี 2557 เนื่องจากรายได้ครัวเรือนนอกภาคเกษตรปรับตัวสูงขึ้น ราคาน้ำมันลดลง ขณะที่ การลงทุนรวมขยายตัวร้อยละ 4.7 เป็นการลงทุนภาครัฐขยายตัวร้อยละ 29.8 ส่วนการลงทุนภาคเอกชนขยายตัวร้อยละ 2.0 นอกจากนี้ การส่งออกยังไม่ฟื้นตัว เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ฟื้นช้า โดยเฉพาะเศรษฐกิจจีนซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยชะลอตัวต่อเนื่อง รวมทั้ง การผลิตภาคเกษตรประสบปัญหาภัยแล้งและราคาสินค้าตกต่ำ อย่างไรก็ตาม ภาคการท่องเที่ยวยังเป็นแรงขับเคลื่อนหลักต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในปี 2558 นอกจากนี้ รัฐบาลได้ออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อช่วยผู้มีรายได้น้อย อาทิ การใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การส่งเสริมความเป็นอยู่ระดับตำบล มาตรการช่วยเหลือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก

สำหรับ เสถียรภาพเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์ดี แม้อัตราเงินเฟ้อยังคงลดลงต่อเนื่องตั้งแต่ต้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จากร้อยละ 3.0 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 1.89 ในปี 2557 และในปี 2558 อัตราเงินเฟ้อทั่วไปติดลบที่ร้อยละ 0.9 เนื่องจากราคาน้ำมันในประเทศที่ปรับลดลงมาก ตามการปรับลดลงอย่างต่อเนื่องของราคาน้ำมันในตลาดโลก โดยในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยร้อยละ 1.54 ต่อปี ยังอยู่ในกรอบเป้าหมายไม่เกินร้อยละ 3.5 ส่วนผลิตภาพการผลิตรวมลดลงเป็นร้อยละ 0.20 ในปี 2557 ต่ำกว่าเป้าหมายที่ให้เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 ต่อปี สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 15.8 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 13.5 ในปี 2558 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 16.0

ตารางที่ 6 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
1. เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน								
1.1 เศรษฐกิจขยายตัวอย่างเหมาะสม มีเสถียรภาพ และอัตรา	1. อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ) (CVM)	5.44	-0.74	0.83	7.32	2.81	0.8	2.8

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
เงินเพื่อเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ 3.5 ต่อปี	2. อัตราเงินเพื่อ (ร้อยละ)	2.20	-0.90	3.80	3.0	2.18	1.89	-0.9
1.2 ผลคุณภาพการผลิตรวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.0 ต่อปี	1. ผลคุณภาพการผลิตรวม (ร้อยละ)	2.16	-4.23	-1.51	3.76	1.28	0.20	-
1.3 เพิ่มสัดส่วนมูลค่าภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรให้ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 16.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และเพิ่มสัดส่วนมูลค่าภาคบริการให้ได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ รวมทั้งยกระดับอุตสาหกรรมสู่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ชุมชน และมีมูลค่าสูง	1. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (CVM) ณ ราคาประจำปี ¹ (ล้านล้านบาท)	9.076	9.654	11.300	12.349	12.901	13.132	13.533
	1.1 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ)	9.35	9.79	11.60	11.51	11.39	10.23	9.14
	1.2 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ)	13.3	14.5	16.8	15.8	15.5	14.5	13.5
	1.3 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ)	30.75	29.63	29.15	28.13	27.69	27.57	26.92
	1.4 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาบริการและอื่นๆ ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ)	59.90	60.58	59.25	60.35	60.92	62.20	63.94
1.4 พัฒนาสินค้าและบริการสร้างสรรค์ให้มีอัตราการขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5.0 ต่อปี	1. อัตราการขยายตัวของสินค้าและบริการสร้างสรรค์ (ร้อยละ)	2.8	-3.9	0.4	0.4	n/a	n/a	n/a
2. เลื่อนอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศโดย IMD เป็นอันดับ 16 ของโลกและเพิ่มอันดับความสามารถในการประกอบธุรกิจให้เป็น 1 ใน 10 ของโลก	1. อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศที่จัดทำโดย IMD	33	26	27	30	27 (60 ประเทศ)	29 (60 ประเทศ)	30 (61 ประเทศ)
	2. อันดับความสามารถในการประกอบธุรกิจโดยธนาคารโลก	18 (175 ประเทศ)	13 (181 ประเทศ)	19 (183 ประเทศ)	17 (183 ประเทศ)	18 (185 ประเทศ)	18 (189 ประเทศ)	46 ² (189 ประเทศ)
3. เพิ่มสัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.0 และเพิ่มขึ้นเป็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในระยะต่อไป โดยมีสัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อ	1. สัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา ² ต่อ GDP (ร้อยละ)	0.21	0.25	0.37	-	0.47	0.48	-
	2. สัดส่วนการลงทุนวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชนต่อภาครัฐ ²	45:55	41:59	51:49	-	47:53	54:46	-

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
ภาครัฐเพิ่มขึ้นเป็น 70:30								
4. ลดสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศให้ต่ำกว่าร้อยละ 15.0 และเพิ่มสัดส่วนการขนส่งทางรางเป็นร้อยละ 5.0	1. สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ)	17.1	15.1	14.7	14.4	14.2	14.2	14.1
	2. สัดส่วนการขนส่งทางราง (ร้อยละ)	2.2	2.0	2.0	2.0	2.2	n/a	
5. เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายไม่น้อยกว่าร้อยละ 19.0 ลดสัดส่วนการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.0 และลดความเข้มการใช้พลังงานลงร้อยละ 2.0	1. สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย (ไม่รวม NGV) (ร้อยละ)	5.4	7.0	9.21	9.95	10.94	11.91 ^P	12.94
	2. สัดส่วนมูลค่าการนำเข้าพลังงานต่อ GDP (ร้อยละ)	9.2	8.2	10.9	11.7	10.99	10.66	6.75
	3. ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (Energy Intensity)(พินตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท) ¹	8.56	8.71	8.50	8.23	8.22	8.21	8.22

หมายเหตุ : ¹ ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และที่เกี่ยวข้อง เป็นอนุกรมใหม่ แบบปริมาณลูกโซ่ (GDP CVM)

² ธนาคารโลกมีการมีการปรับเปลี่ยนทั้งวิธีการวัดใหม่และเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมตัวชี้วัดของการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจในปี 2558

2) การดำเนินการและผลการพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์

2.1) การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน มีความก้าวหน้าระดับหนึ่ง ดังนี้

2.1.1) การส่งออกสินค้าไทยหดตัวลงต่อเนื่อง ในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จากที่ขยายตัวร้อยละ 3.1 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 การส่งออกหดตัวลงร้อยละ 0.3 ในปี 2557 และร้อยละ 5.6 ในปี 2558 มูลค่าการส่งออกรวม 212,109 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การส่งออกสินค้าไทยที่หดตัวลงเป็นผลจากทั้งด้านราคาและปริมาณหดตัวลงร้อยละ 2.3 และร้อยละ 3.4 ตามลำดับ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกตกต่ำ การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะจีนและอาเซียนซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าหลักของไทย รวมทั้ง การสูญเสียความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยและข้อจำกัดในการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้การส่งออกยังไม่ฟื้นตัว ตัว สำหรับตลาดส่งออก ในปี 2558 มูลค่าการส่งออกของไทยหดตัวเกือบทุกตลาด โดยไทยส่งออกไปยังตลาดอาเซียนมากที่สุดสัดส่วนร้อยละ 25.72 ของการส่งออกรวมหดตัวลงร้อยละ 7.17 รองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริการ้อยละ 11.23 และจีนร้อยละ 11.09 อย่างไรก็ตาม การส่งออกในกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) มีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง โดยมีสัดส่วนการส่งออกร้อยละ 10.4 และขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.7 ใกล้เคียงกับตลาดหลัก อาทิ สหรัฐอเมริกา จีน และสหภาพยุโรป

2.1.2) การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในไทยและการลงทุนของไทยในต่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยในปี 2558 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีมูลค่า 240,003.82 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 100.52 จากปี 2557 ที่มีมูลค่าการลงทุน 119,689.47 ล้านบาท สาขาที่มีมูลค่าการลงทุนมากที่สุด คือ การผลิต สัดส่วนร้อยละ 54.35 ลงทุนมากที่สุดในธุรกิจการผลิตคอมพิวเตอร์

อิเล็กทรอนิกส์และแผงวงจร ประเทศที่ลงทุนสูงสุด ได้แก่ ญี่ปุ่น สัดส่วนร้อยละ 53.92 รองลงมา ได้แก่ สิงคโปร์ร้อยละ 19.7 และออสเตรเลีย ร้อยละ 9.47 ตามลำดับ สำหรับการลงทุนของไทยในต่างประเทศเพิ่มขึ้น มีมูลค่าการลงทุน 364,275.57 ล้านบาท ในปี 2558 ขยายตัวร้อยละ 163.22 สาขาที่ไทยไปลงทุนมากที่สุด ได้แก่ การผลิต สัดส่วนร้อยละ 30.09 เป็นธุรกิจการผลิตเครื่องดื่มและเคมีภัณฑ์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การผลิตน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ และธุรกิจการขนส่งชายปลึก แหล่งลงทุนหลักอยู่ในประเทศฮ่องกงมากที่สุด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.10 รองลงมา ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ร้อยละ 18.26 และหมู่เกาะเคย์แมนร้อยละ 10 ตามลำดับ

2.1.3) ผลิภาพการผลิตรวมขยายตัวลดลงในปี 2557 โดยผลิตภาพการผลิตรวมขยายตัวลดลงจากร้อยละ 3.76 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 1.28 ในปี 2556 และร้อยละ 0.20 ในปี 2557 ขยายตัวเฉลี่ย 1.75 ต่อปี ในระยะ 3 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3 เป็นการเพิ่มขึ้นในภาคบริการมากที่สุดเฉลี่ยร้อยละ 2.48 ขณะที่ ภาคอุตสาหกรรมหดตัวเฉลี่ยร้อยละ 0.44 ต่อปี จากการที่ภาคอุตสาหกรรมยังเน้นการใช้แรงงานหรือใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงค่อนข้างจำกัด

2.1.4) การผลิตภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมลดลงต่อเนื่อง ขณะที่ ภาคบริการและอื่นๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เป็นแรงขับเคลื่อนหลักของระบบเศรษฐกิจไทย ไปสู่การบริการและการค้า (Service and Trading base) มากขึ้น โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดิจิทัล และนวัตกรรมเป็นกลไกในการขับเคลื่อน โดยสัดส่วนการผลิตภาคเกษตรกรรมลดลงจากร้อยละ 11.51 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 10.23 ในปี 2557 และร้อยละ 9.14 ในปี 2558 ทั้งนี้ การผลิตภาคเกษตรกรรมหดตัวลงร้อยละ 7.90 ในปี 2558 เป็นการหดตัวทั้งด้านราคาและด้านผลผลิต โดยราคาสินค้าเกษตรกรรมลดลงเนื่องจากความต้องการซื้อสินค้าของประเทศคู่ค้าหดตัวลงมาก จากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัว อาทิ ยางพาราหดตัวร้อยละ 19.0 กลุ่มสินค้าประมงหดตัวร้อยละ 19.4 และอ้อย ขณะที่ ด้านผลผลิตหดตัว เนื่องจากประสบปัญหาภัยแล้ง อาทิ ข้าว ปาล์มน้ำมัน ส่วนการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 15.8 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 14.5 ในปี 2557 และร้อยละ 13.5 ในปี 2558 เนื่องจากการขาดแคลนวัตถุดิบและมีการส่งออกลดลง ขณะที่ การผลิตภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มลดลง ตามภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวช้า จากร้อยละ 28.13 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ในปี 2555 เป็นร้อยละ 27.57 ในปี 2557 และร้อยละ 26.92 ในปี 2558 ขยายตัวต่ำเพียงร้อยละ 0.61 อุตสาหกรรมที่มีการผลิตหดตัว อาทิ การผลิตเครื่องดื่มและอาหารคอมพิวเตอร์และชิ้นส่วนโดยเฉพาะฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ เครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมที่มีการขยายตัว อาทิ การผลิตปิโตรเลียม พลาสติก และอัญมณีและเครื่องประดับ

สำหรับ ภาคบริการและอื่นๆ มีบทบาทเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของระบบเศรษฐกิจไทยมากขึ้น โดยในปี 2558 มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 63.94 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 61.08 ในปี 2555 และร้อยละ 62.20 ในปี 2557 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.68 ต่อปี ในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 และเป็นแหล่งจ้างงานสูงประมาณร้อยละ 50 ของกำลังแรงงาน อย่างไรก็ตาม ไทยยังไม่สามารถเพิ่มสัดส่วนภาคบริการต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศให้อยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกับประเทศที่พัฒนาแล้ว อาทิ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ ที่มีสัดส่วนของภาคบริการสูงถึงร้อยละ 70-80 และเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทย สำหรับภาคบริการที่สำคัญเป็นสาขาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยในปี 2558 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 29.88 ล้านคน ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2557 ร้อยละ 20.4 สร้างรายได้ 1.44 ล้านล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2557 มากถึง 2.7 แสนล้านบาท หรือร้อยละ 23.53 ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวหลักเป็นนักท่องเที่ยวจีนมากที่สุด 7.93 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 26.6 ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 71.14 รองลงมาคือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และลาว ตามลำดับ ส่วนประเทศที่สร้างรายได้มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน ประมาณ 3.7 แสนล้านบาท รองลงมา ได้แก่ มาเลเซีย รัสเซีย อังกฤษ และออสเตรเลีย ตามลำดับ

2.2) ค่าใช้จ่ายและการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
ภาคเอกชนมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาสูงกว่าภาครัฐ โดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายและการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.37 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2554 เป็นร้อยละ 0.47 ในปี 2556 และร้อยละ 0.48 ในปี 2557 ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.0 ทั้งนี้ จากสถิติขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ OECD พบว่า ในปี 2557 ไทยมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาต่ำกว่าประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ เกาหลีใต้อยู่ที่ร้อยละ 4.29 ญี่ปุ่นร้อยละ 3.59 สหรัฐอเมริการ้อยละ 2.74 (ปี 2556) ออสเตรเลียร้อยละ 2.11 และจีนร้อยละ 2.05 นอกจากนี้ ในกลุ่มประเทศอาเซียน ไทยมีค่าใช้จ่ายและการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาต่ำกว่า สิงคโปร์อยู่ที่ร้อยละ 2.2 และมาเลเซีย

อย่างไรก็ตาม แม้ภาคเอกชนมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาสูงกว่าภาครัฐ โดยมีอัตราเท่ากับ 54:46 ในปี 2557 เพิ่มขึ้นจากอัตรา 51:49 ในปี 2554 แต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มขึ้นเป็น 70:30 สำหรับ*คำขอรับสิทธิบัตรและจำนวนสิทธิบัตรการประดิษฐ์* ในปี 2558 มีการยื่นขอสิทธิบัตรในประเทศไทยทั้งสิ้น 12,628 ราย เป็นการยื่นขอของไทย 4,191 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.19 โดยเป็นการยื่นขอจดทะเบียนด้านสิทธิบัตรการประดิษฐ์ 8,167 ราย เป็นยื่นขอของไทย 1,029 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.6 ของด้านการประดิษฐ์ทั้งหมด ทั้งนี้ มีสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียนร้อยละ 40.19 ของจำนวนที่ยื่นขอทั้งหมด หรือเป็นจำนวน 5,075 ราย โดยเป็นสิทธิบัตรการประดิษฐ์ 1,364 ราย และเป็นของไทยเพียง 62 ราย อย่างไรก็ตาม ในปี 2559 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมและช่วยยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีมาตรการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยสามารถหักค่าใช้จ่ายจากการวิจัยและพัฒนา ได้ 3 เท่า ในช่วงปี 2558-2562 เพื่อส่งเสริมและจูงใจให้ภาคเอกชนมีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากขึ้น

2.3) การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพ เท่าเทียม และเป็นธรรม มีผลการพัฒนาก้าวหน้า ดังนี้

2.3.1) ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยมีอันดับดีขึ้น 2 อันดับมาอยู่อันดับที่ 28 ในปี 2559 ขณะที่ อันดับความยากง่ายในการทำธุรกิจอยู่อันดับที่ 49 สถาบันการจัดการนานาชาติ หรือ สถาบัน IMD จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย พบว่า ในปี 2559 ความสามารถในการแข่งขันของไทยมีอันดับดีขึ้นมาอยู่อันดับที่ 28 จากอันดับที่ 30 ในปี 2558 ปัจจัยที่ไทยมีอันดับดีที่สุด คือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจอยู่ในอันดับที่ 13 จาก 61 ประเทศ ปัจจัยย่อยที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ เศรษฐกิจภายในประเทศ เนื่องจากการจัดทำ พ.ร.บ.อำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พุทธศักราช 2558 และการส่งเสริมการลงทุนทางด้านการวิจัยและพัฒนา นอกจากนี้ ปัจจัยย่อยมีการปรับอันดับสูงขึ้น คือ ด้านการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนระหว่างประเทศ ขณะที่ ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของภาครัฐมีอันดับดีขึ้นถึง 4 อันดับ จากอันดับที่ 27 เป็นอันดับที่ 23 ในปี 2559 โดยทุกปัจจัยย่อยมีอันดับดีขึ้น โดยเฉพาะกฎหมายด้านธุรกิจ จากการที่ภาครัฐให้การสนับสนุนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ภาคเอกชนทางด้านการแข่งขัน มาตรการทางด้านภาษี และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ด้านการลงทุน

ส่วนด้านประสิทธิภาพของภาครัฐก็มีอันดับลดลง 1 อันดับมาอยู่อันดับที่ 25 เนื่องจากปัจจัยย่อยด้านการเงินและการบริหารจัดการลดลง ขณะที่ ปัจจัยย่อยที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ ตลาดแรงงาน และทัศนคติและค่านิยม สำหรับโครงสร้างพื้นฐานยังอยู่ในอันดับค่อนข้างต่ำและมีอันดับลดลง 3 อันดับมาอยู่อันดับที่ 49 ในปี 2559 โดยปัจจัยย่อยที่มีอันดับลดลง ได้แก่ ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานและด้านการศึกษา ส่วนปัจจัยย่อยที่มีอันดับดีขึ้น ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน

ด้านเทคโนโลยี จากการลงทุนด้านบรอดแบนด์อินเทอร์เน็ต การส่งออกสินค้าไฮเทค และด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่ยังต้องพัฒนาต่อไปของโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ การเพิ่มจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ต่อประชากร การประหยัดพลังงาน และการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของบุคลากร นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับ 5 ประเทศอาเซียนได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ไทย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ไทยเป็นประเทศเดียวที่มีอันดับดีขึ้น ขณะที่ ประเทศอื่นๆ มีอันดับลดลง 1- 6 อันดับ อย่างไรก็ตาม สิงคโปร์ และมาเลเซียมีอันดับความสามารถในการแข่งขันดีกว่าไทยอยู่ในอันดับที่ 4 และอันดับที่ 19 ตามลำดับ

ความยากง่ายในการประกอบธุรกิจอยู่ในอันดับที่ 49⁴ ในปี

2559 ปรับลดจาก อันดับที่ 46 ในปี 2558 ผลการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ (Doing Business) โดยธนาคารโลก ในปี 2559 ไทยอยู่ในอันดับที่ 49 จาก 189 ประเทศทั่วโลก อันดับลดลงจาก อันดับที่ 46 ในปี 2558 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558 ปัจจัยย่อยเกือบทุกด้านมีอันดับลดลง มีเพียงด้านการขออนุญาตก่อสร้างที่มีอันดับดีขึ้น ส่วนด้านการขอใช้ไฟฟ้าและการจดทะเบียนทรัพย์สินมีอันดับไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศในเอเชีย ไทยอยู่ในอันดับที่ 9 และเป็นอันดับ 3 ในภูมิภาคอาเซียน รองจาก สิงคโปร์ที่อยู่ในอันดับ 1 และมาเลเซียที่อยู่ในอันดับที่ 18

2.3.2) กำลังแรงงานมีแนวโน้มลดลงในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น แต่ยังอยู่ในระดับต่ำ ขณะที่ ผลผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ในปี 2558 มีกำลังแรงงาน 38.55 ล้านคน ลดลงจาก 38.75 ล้านคน ในปี 2555 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 เป็นผู้มีงานทำ 38.02 ล้านคน โดยเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรมร้อยละ 32.27 ของผู้มีงานทำทั้งหมด ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 16.96 และภาคบริการและอื่นๆ ร้อยละ 50.76 ขณะที่ อัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ 0.66 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 0.84 ในปี 2557 และร้อยละ 0.88 ในปี 2558 เป็นจำนวนผู้ว่างงาน 3.4 แสนคน ทั้งนี้ กำลังแรงงานร้อยละ 63.59 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและต่ำกว่า ขณะที่ มีกำลังแรงงานเพียงร้อยละ 15.62 ที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม ผลผลิตภาพแรงงานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 228,471 บาทต่อคน⁵ ในปี 2555 เป็น 241,917 บาทต่อคน ในปี 2557 และ 249,139 บาทต่อคน ในปี 2558 เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.68 ต่อปี ในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ซึ่งผลผลิตภาพแรงงานไทยยังต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์และมาเลเซีย เนื่องจาก ผู้มีงานทำส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาทักษะและไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการปรับเปลี่ยนไปสู่อุตสาหกรรมและบริการที่เน้นการใช้เทคโนโลยี และทักษะแรงงานขั้นสูง

2.3.3) สัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ลดลง ต่อเนื่อง ในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 จากร้อยละ 14.4 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 14.2 ในปี 2557 และร้อยละ 14.1 ในปี 2558 จากการชะลอตัวของอุปสงค์ในประเทศ เมื่อพิจารณาโครงสร้างต้นทุนโลจิสติกส์ พบว่า ต้นทุนค่าขนส่งสินค้าสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 7.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ลดลงจากร้อยละ 7.6 ในปี 2555 รองลงมา คือ ต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังมีสัดส่วนร้อยละ 5.3 ลดลงจากร้อยละ 5.5 ในปี 2555 ส่วนต้นทุนการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์มีสัดส่วนร้อยละ 1.3 สำหรับรูปแบบการขนส่งสินค้าภายในประเทศ เป็นการขนส่งทางถนนมากที่สุดประมาณร้อยละ 80 รองลงมา เป็นการขนส่งทางน้ำภายในประเทศร้อยละ 9.0 ทางชายฝั่งร้อยละ 8.4 ทางรางร้อยละ 2.2 และทางอากาศร้อยละ 0.02 ตามลำดับ

⁴ การจัดอันดับ Doing Business 2015 ธนาคารโลกมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการวัดใหม่ใน 2 เรื่องหลักที่มีผลต่อการจัดอันดับ คือ การเปลี่ยนการวัดเป็นแบบ Distance to frontier (DTF) หรือพิจารณาจากระยะห่างของผลการพัฒนาประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐในแต่ละตัวชี้วัดย่อยเทียบกับประเทศที่ดำเนินการดีที่สุด (Best Practices) และครอบคลุมดัชนีชี้วัด 10 ด้าน (เดิมครอบคลุม 5 ด้าน) และมีการปรับขอบเขตการวัดใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการได้รับสินเชื่อ ด้านการคุ้มครองผู้ลงทุน และด้านการแก้ปัญหาการล้มละลาย

⁵ คำนวณจากข้อมูล GDP chain volume measures [reference year = 2002] (original)

เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของไทย จากดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ (Logistics Performance Index: LPI)⁶ ของธนาคารโลก พบว่า ในปี 2559 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 45 จาก 160 ประเทศ (คะแนน 3.26 จากคะแนนเต็ม 5.00) และเป็นลำดับที่ 3 ในอาเซียน รองจากประเทศสิงคโปร์อันดับที่ 5 (คะแนน 4.14) มาเลเซียอันดับที่ 32 (คะแนน 3.43) และเวียดนามอันดับที่ 64 (คะแนน 2.98) ไทยมีอันดับและคะแนนดีในมิติความสะดวกในการขนส่งระหว่างประเทศ ส่วนการส่งมอบตรงเวลามีค่าคะแนนและอันดับอยู่ในระดับต่ำ

2.3.4) การใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง การนำเข้าพลังงานลดลง และประสิทธิภาพการใช้พลังงานดีขึ้น ในปี 2558 ไทยมีการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายปริมาณ 77,881 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.7 จากปี 2557 เป็นการใช้ในสาขาขนส่งมากที่สุดร้อยละ 36.6 ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3 รองลงมาเป็นสาขาอุตสาหกรรมและบ้านอยู่อาศัย สำหรับการนำเข้าพลังงานทดแทนรัฐบาลมีมาตรการและนโยบายสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้*การใช้พลังงานทดแทนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง* จากร้อยละ 9.9 ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ในปี 2555 เป็นร้อยละ 12.94 ในปี 2558 เป็นการใช้พลังงานทดแทน 10,077 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.7 จากปี 2557 เป็นการใช้ในรูปความร้อนมากที่สุดร้อยละ 65.3 ของการใช้พลังงานทดแทน ส่งผลให้*การนำเข้าพลังงานลดลงอย่างต่อเนื่อง* จากสัดส่วนร้อยละ 11.7 ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2555 เป็นร้อยละ 6.75 ในปี 2558 คิดเป็นมูลค่าการนำเข้าพลังงาน 912,930 ล้านบาท หดตัวลงร้อยละ 34.8 รวมทั้งเพิ่ม*ประสิทธิภาพการใช้พลังงานดีขึ้น* โดยลดความเข้มข้นการใช้พลังงานลดลงจาก 8.23 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2555 เป็น 8.22 พันตันเทียบเท่าน้ำมันดิบ/พันล้านบาท ในปี 2558 หดตัวเฉลี่ยร้อยละ 0.83 ต่อปี ในระยะ 4 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นผลจากการดำเนินงานตามแผนอนุรักษ์พลังงานของประเทศไทย 20 ปี (2554 - 2573) ในการสนับสนุนการดำเนินโครงการด้านอนุรักษ์พลังงาน พลังงานทดแทน การศึกษาวิจัย สร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

2.4) หนี้สาธารณะปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศปรับเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40.18 ในปี 2555 มาอยู่ที่ร้อยละ 42.83 ในปี 2557 และเพิ่มเป็นร้อยละ 44.37 ในปี 2558 แต่ยังคงอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังที่กำหนดให้ไม่เกินร้อยละ 60 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยเป็นการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลในปีงบประมาณ 2558 และงบประมาณ 2559 และเพื่อดำเนินโครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาาระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนน ระยะเร่งด่วน ตามมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจระยะที่ 2 ของรัฐบาล ภายในกรอบวงเงิน 78,294.85 ล้านบาท ทั้งนี้ ณ ธันวาคม 2558 มีหนี้สาธารณะคงค้างรวม 6,005,043.96 ล้านบาท เป็นหนี้ที่รัฐบาลกู้โดยตรงมากที่สุดร้อยละ 32.59 ส่วน*อัตราเงินเฟ้อทั่วไป* ลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 3.02 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นร้อยละ 1.89 ในปี 2557 และในปี 2558 ติดลบร้อยละ 0.9 เนื่องจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกลดลงมากมาอยู่ในระดับต่ำ ส่งผลให้ราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศปรับลดลง ส่วน*อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน*อยู่ในระดับต่ำและปรับลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 2.09 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 1.05 ในปี 2558

⁶ ดัชนีวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ (Logistics Performance Index: LPI) โดยธนาคารโลก เพื่อวัดประสิทธิภาพด้านโลจิสติกส์ของประเทศต่าง ๆ ใน 6 ปัจจัย ได้แก่ 1. ประสิทธิภาพของพิธีศุลกากร (customs) 2. คุณภาพโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) 3. ความสะดวกในการขนส่งระหว่างประเทศ (international shipment) 4. ความสามารถของธุรกิจโลจิสติกส์ในประเทศ (logistics competence) 5. ความสามารถในการติดตามและสืบค้นสินค้าระหว่างขนส่ง (tracking and tracing) และ 6. การส่งมอบตรงเวลา (timeliness)

2.3.5 การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

1) การบรรลุเป้าหมายการสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ จากการจัดอันดับความสามารถการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Enabling Trade Index: ETI) โดย The World Economic Forum (WEF) นับตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นต้นมา อันดับและคะแนนในภาพรวมของไทยอยู่ในระดับคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยความสามารถการอำนวยความสะดวกทางการค้าของไทยได้คะแนนรวม 4.2 คะแนน สำหรับอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจของประเทศไทย ในปี 2558 จากการจัดอันดับโดยธนาคารโลก โดยธนาคารโลกได้มีการเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงตัวชี้วัดบางตัว จึงส่งผลให้อันดับของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยอยู่ในอันดับที่ต่ำลง คือจากอันดับที่ 18 ในปี 2557 เป็นอันดับที่ 46 ในปี 2558 จากจำนวนทั้งหมด 189 เขตเศรษฐกิจ โดยส่วนใหญ่มีอันดับที่ต่ำลง ยกเว้นด้านการเริ่มต้นธุรกิจที่มีอันดับที่เท่าเดิม

สัดส่วนการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงทางการค้าเสรี (FTA) ต่อมูลค่าส่งออกรวมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 คือ จากร้อยละ 51.18 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 72.21 ในปี 2558 โดยมีมูลค่าการส่งออกของรายการสินค้าที่ได้รับสิทธิประโยชน์ FTA รวม 69,980.31 ล้านดอลลาร์สหรัฐ. แต่มีมูลค่าการขอใช้สิทธิ FTA การส่งออก รวม 50,534.97 ล้านดอลลาร์สหรัฐ.⁷ สำหรับสัดส่วนต้นทุนโลจิสติกส์ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีแนวโน้มลดลงเหลือร้อยละ 14.1 จากร้อยละ 14.2 ในปี 2557 โดยคาดว่าต้นทุนค่าขนส่งสินค้ามีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 7.5 และต้นทุนการเก็บรักษาสินค้าคงคลังและต้นทุนการบริหารจัดการมีสัดส่วนเท่าเดิมอยู่ที่ร้อยละ 5.3 และร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

มูลค่าการค้าชายแดนและการลงทุนโดยตรงของไทยในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โดยอัตราการเติบโตของมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (มาเลเซีย เมียนมา ลาว และกัมพูชา) ในปี 2558 ขยายตัวลดลงมากจากร้อยละ 6.85 ในปี 2557 เป็นร้อยละ 1.38 ในปี 2558 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 15.0 ต่อปี

ตารางที่ 7 การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
1. ระบบห่วงโซ่อุปทานในอนุภูมิภาคมีความเชื่อมโยงระหว่างกันเพื่อรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง	1. ดัชนีความสามารถในการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Enabling Trade Index) (คะแนน)	-	4.1	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2
	1.1 ดัชนีชี้วัดย่อยความสามารถในการบริหารจัดการ ณ จุดผ่านแดน	-	4.6	4.4	4.4	4.7	4.7	4.7
	1.2 ดัชนีชี้วัดย่อยความสามารถด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ	-	4.2	4.3	4.3	4.3	4.3	4.3
2. ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในด้านการค้าและการ	1. อันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ (เขตเศรษฐกิจ)	18 (175)	13 (181)	19 (183)	17 (183)	18 (185)	18 (189)	46* (189)

⁷ ที่มา: กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
ลงทุนในภูมิภาค บนพื้นฐานของผลประโยชน์และความมั่นคงร่วมกัน	1.1 ด้านการเริ่มต้นธุรกิจ	28	44	95	79	86	91	91
	1.2 ด้านการได้รับสินเชื่อ	33	68	72	67	71	73	90
	1.3 ด้านการค้าระหว่างประเทศ	103	10	12	20	25	24	55
	1.4 ด้านการค้าเงินการให้เป็นไปตามข้อตกลง	44	25	25	26	22	22	57
	1.5 ด้านการขออนุญาตก่อสร้าง	3	12	12	13	13	14	47
3. เพิ่มสัดส่วนการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีต่อมูลค่าส่งออกรวมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50.0 ในปี 2559	1. สัดส่วนการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีต่อมูลค่าส่งออกรวม (ร้อยละ)	-	61.42	51.18	58.01	70.70	70.51	72.21
4. เพิ่มมูลค่าการค้าชายแดนและการลงทุนโดยตรงของไทยในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านให้ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.0 และร้อยละ 10.0 ต่อปีตามลำดับ	1. อัตราการเติบโตของมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศในอนุภูมิภาค** (ร้อยละ)	-	-10.53	15.65	2.23	1.51	6.85	1.38
	2. อัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนของผู้ประกอบการไทย (เงินลงทุนโดยตรง)	256.11	49.43	-37.18	75.80	46.37	-41.89	94.52
	2.1 ในประเทศอนุภูมิภาค							
	2.2 ในภูมิภาคอาเซียน	-96.22	10.05	-46.90	22.48	-45.90	119.85	-13.43

หมายเหตุ

* มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมตัวชี้วัดของการจัดอันดับความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจจากปี 2557

** ประเทศในอนุภูมิภาค ได้แก่ ประเทศเพื่อนบ้าน คือ มาเลเซีย สปป.ลาว กัมพูชา และเมียนมา

2) การดำเนินการและผลการพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์

2.1) การพัฒนาความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคในภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ ได้แก่ การขยายทางหลวงเพื่อรองรับการขนส่งสินค้าผ่านชายแดนไทย/ลาว ไทย/กัมพูชา และ ไทย/มาเลเซีย เพื่อสนับสนุนการค้าชายแดน และเสริมสร้างศักยภาพโลจิสติกส์ระหว่างกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขงและกลุ่มประเทศเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) เช่น ทางหลวงเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ทล.212 อ.โพพพิสัย - บึงกาฬ ตอน 1 และทางหลวงเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ทล.408 อ.นาทวี - ด่านประกอบ เป็นต้น การเพิ่มและปรับปรุงเส้นทางเดินรถโดยสารระหว่างประเทศ โดยปัจจุบัน บริษัทขนส่ง จำกัด ร่วมกับเอกชนในแต่ละประเทศจัดเดินรถโดยสารระหว่างประเทศไทย - สปป.ลาว - ราชอาณาจักรกัมพูชา และได้รับอนุญาตประกอบการขนส่งในการเดินรถระหว่างประเทศใน 14 เส้นทาง และการก่อสร้างท่าเทียบเรืออเนกประสงค์คลองใหญ่ จ.ตราด เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและเกื้อหนุนอุตสาหกรรมต่อเนื่องเป็นการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่นและภูมิภาค ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการ นอกจากนั้น ยังเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่ โดยพัฒนาระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลและการบริการแบบบูรณาการโดยใช้สถาปัตยกรรม Service-Oriented Architecture (SOA) ของระบบงานต่างๆ

ภายในการทำเรื่องแห่งประเทศไทย และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องตามนโยบาย e-Logistics National Single Window ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรม นอกจากนี้ ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนในการออกหนังสือผ่านแดนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E - Border Pass) เพื่อสนับสนุนภารกิจด้านการรักษาความมั่นคงชายแดนเกี่ยวกับการพิสูจน์ทราบตัวบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนในการออกหนังสือผ่านแดนให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยได้รับการติดตั้งระบบการออกหนังสือผ่านแดนด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งสิ้น 70 แห่งแล้ว

2.2) การพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน โดยพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ 10 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา หนองคาย กาญจนบุรี เชียงราย นครพนม และ นครราชสีมา ให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัว เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จัดหาที่ดินของรัฐเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ และการจัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ **พัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน** โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวรองที่มีศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยวในอนาคตในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดตาก ซึ่งเป็นการส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนตามกรอบความร่วมมือ IMT-GT และ GMS ตลอดจนจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยววิทยาศาสตร์ ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2559-2563) เพื่อบูรณาการการดำเนินงานด้าน วทน. ในส่วนที่เกี่ยวกับต่างประเทศ โดยเฉพาะมิติการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ และเสริมสร้างการพัฒนาระบบ วทน. ของไทย ที่เน้นการดำเนินงาน 5 สาขา ได้แก่ 1) เกษตรและอาหาร 2) เทคโนโลยีทางการแพทย์และชีววิทยาศาสตร์ 3) พลังงานทดแทน 4) โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจดิจิทัล และ 5) โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อภาคการผลิต

2.3) การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยส่งเสริมการตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคมอาเซียนและการเป็นพลเมืองอาเซียน ผ่านสื่อ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมธรรมาภิบาลภาครัฐเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการประมุนานาชาติ เพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมและสนับสนุนหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และเพิ่มขีดสมรรถนะในการให้บริการสาธารณะของภาครัฐในอาเซียน **พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มีศักยภาพ** โดยจัดทำแผนความร่วมมืออาเซียน ASEAN Plan of Action on STI (APASTI 2016-2025) รวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำเชิงลึก โดยพัฒนาการทำรูปแบบธุรกิจ Business model การบริหารจัดการการตลาด การค้าการลงทุน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อไปประยุกต์ใช้ใน AEC และให้มีความพร้อมสามารถแข่งขันได้ในระดับอาเซียน จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทยในการขยายธุรกิจสู่อาเซียน จัดตั้งศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเอเชีย เชื่อมโยงการให้บริการข้อมูลคำปรึกษาเชิงลึกระหว่างส่วนกลางและสำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ในภูมิภาคอาเซียน 9 สำนักงาน ใน 8 ประเทศ ตลอดจนกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของคุณภาพสินค้าและบริการ โดยพัฒนาห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ทดสอบรายสาขาให้มีศักยภาพในการทดสอบผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกไปจำหน่ายตลาดต่างประเทศได้อย่างครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมได้อย่างทั่วถึง

2.4) การเข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศระหว่างภูมิภาคโดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์ เพื่อเป็นทางเลือกในการดำเนินนโยบายระหว่างประเทศในเวทีโลก โดยให้การต้อนรับผู้เชี่ยวชาญจากประเทศต่างๆ เยือนประเทศไทยเพื่อศึกษาดูงาน เช่น ผู้เชี่ยวชาญสถาบันเทคโนโลยี

อาหารเซเนกัล เข้าศึกษาดูงานด้านการผลิตผลไม้อบแห้ง และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร รวมทั้งการนำคณะผู้เชี่ยวชาญของไทยด้านการเกษตรเยือนเนปาล เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการเพาะปลูก ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง 2 ประเทศ เสริมสร้างเครือข่ายและความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาระหว่างหน่วยงานภาครัฐของไทยและต่างประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีในระดับรัฐบาล ความร่วมมือ และการสนับสนุนไทยในเวทีระหว่างประเทศ

2.5) การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเคลื่อนย้ายแรงงาน และการส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศด้านคนพิการ เพื่อพัฒนาศักยภาพบทบาทผู้นำคนพิการไทยและบุคลากรในเวทีสากล เช่น กิจกรรม "APEC Disability Side Event" เรื่องการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิอย่างเท่าเทียมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน: China Disabled Person's Federation (CDPF) ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านนโยบายการดำเนินงานด้านคนพิการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ **สร้างความร่วมมือในการกำหนดมาตรฐานฝีมือระหว่างประเทศ** โดยพัฒนาศักยภาพแรงงานก่อนไปทำงานต่างประเทศตามความต้องการของตลาดแรงงานไทยในต่างประเทศ ทั้งการอบรมทักษะด้านการเกษตร (กรณีอิสราเอล) อบรมทักษะด้านภาษา และเตรียมความพร้อมก่อนเดินทาง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับแรงงาน และช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิต ธุรกิจ บริการ รองรับการค้าเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี และรองรับการลงทุนของนักลงทุนจากทั้งในประเทศ และต่างประเทศ **คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ** โดยการเผยแพร่ความรู้เพื่อป้องกันการหลอกลวงคนหางาน ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการหางานอย่างถูกวิธีทั้งการทำงานในประเทศและต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับพฤติการณ์ในการหลอกลวงคนหางาน เพื่อป้องกันปัญหาการหลอกลวงคนหางานและป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตลอดจนส่งเสริมการรักษาและขยายตลาดแรงงานไทยในต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ศักยภาพแรงงานไทยในสาขาอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และสาขาอาชีพที่ประเทศไทยมีความพร้อม พร้อมทั้งติดตามดูแลคนงานให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามสัญญาจ้างและ สร้างขวัญกำลังใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

2.6) การป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และการแพร่ระบาดของโรคภัย โดยสนับสนุนการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติดและการควบคุมตัวยาและสารเคมี โดยจัดทำข้อมูลสื่อสารความเสี่ยงเกี่ยวกับสารเสพติดชนิดใหม่หรือรูปแบบใหม่ ตรวจสอบพิสูจน์ยาเสพติดในของกลางและปัสสาวะ คัดเลือกชุดทดสอบเบื้องต้นในการตรวจสอบสารเสพติดในปัสสาวะที่มีคุณภาพ และสนับสนุนให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานอื่นๆ ใช้ในการป้องกันปราบปราม การฟื้นฟูและค้นหาผู้เสพยา ผู้ติดยาเสพติด โดยผลการดำเนินงานมีส่วนช่วยยับยั้งการแพร่ระบาดของสารเสพติดสามารถนำไปประกอบการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานในพื้นที่ รวมทั้งป้องกันการแพร่ระบาดของสารเสพติดชนิดใหม่หรือสารทดแทนจากการนำยาที่ใช้ในทางการแพทย์ไปใช้ในทางที่ผิด

2.7) การเสริมสร้างความร่วมมือที่ีระหว่างประเทศในการสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีจริยธรรมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยจัดตั้งเครือข่ายการวิจัยและบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยทางด้านพืชและความหลากหลายทางด้านชีวภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สร้างองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาวิจัยที่จะเป็นการสร้างเครื่องมือ กลไกในการผลักดันนโยบายระดับชาติ ในการบริหารจัดการทรัพยากรพันธุ์พืชรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจัดตั้งศูนย์วิชาการนานาชาติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ให้

เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเครือข่าย องค์ความรู้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสารสนเทศ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรและจัดฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำบัญชีก๊าซเรือนกระจก หลักสูตรการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การพัฒนาเครือข่ายด้านวิชาการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยและในกลุ่มประเทศอาเซียน การพัฒนาเว็บไซต์ศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Knowledge Hub) และการพัฒนาระบบการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-learning)

2.8) การส่งเสริมให้นักลงทุนต่างชาติใช้ประเทศไทยเป็นฐานธุรกิจในภูมิภาคเอเชียและการสนับสนุนบทบาทขององค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหากำไร โดยจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลธุรกิจ ในรัฐต่างๆ เช่น ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศอิหร่าน และเมืองการาจ ประเทศปากีสถาน เป็นต้น เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับรัฐสำคัญที่มีศักยภาพและเพิ่มโอกาสทางธุรกิจสำหรับประเทศไทย โดยจัดให้มีระบบเว็บไซต์ที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางเศรษฐกิจและธุรกิจของรัฐในเขตกึ่งสุดของสำนักงานกงสุลใหญ่ จัดทำรายงานค้นคว้าวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจ รวมทั้งจัดทำทสัมภาษณ์บทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจเพื่อบรรจุลงในเว็บไซต์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ และต่อการตัดสินใจที่จะลงทุน ตลอดจนพัฒนา walk-in office เพื่อให้บริการแก่นักธุรกิจที่เดินทางมาติดต่อธุรกิจในอนาคตการให้บริการ คำปรึกษา แก้ไขปัญหาธุรกิจและการสร้างเครือข่ายสำหรับติดต่อธุรกิจ และช่วยส่งเสริมโอกาสด้านการค้าและการลงทุนระหว่างไทยกับประเทศอื่นๆ ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักธุรกิจและนักลงทุนไทย และสร้างความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนให้กลับคืนสู่ประเทศไทยโดยเร็ว

2.9) การปรับปรุงและเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีการพัฒนาภายในประเทศตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระดับท้องถิ่น ระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ให้เกิดความสัมพันธ์อันดียิ่งขึ้น เกิดความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามแนวชายแดนในจังหวัดชายแดน 4 ด้าน ประเทศ คือ ด้านไทย - เมียนมา ด้านไทย - สปป.ลาว ด้านไทย - กัมพูชา และด้านไทย - มาเลเซีย อาทิ การประชุม การแข่งขันกีฬา การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและประเพณี เป็นต้น รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ AEC ระดับจังหวัด โดยจัดสัมมนาเพื่อสร้างความตื่นตัว กระจายข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเสรี และโอกาสทางการค้าภายใต้กรอบ AEC ในแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งเครือข่ายชุมชนท้องถิ่นในระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของจังหวัดในการเตรียมการรองรับการเข้าร่วม AEC

2.3.6 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

1) การบรรลุเป้าหมายการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในช่วง 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีผลการดำเนินงานในการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นไปตามเป้าหมาย สัดส่วนพื้นที่อนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศในปี 2558 มีร้อยละ 20.44 เพิ่มขึ้นสูงกว่าเป้าหมายของแผนฯ ที่กำหนดให้พื้นที่อนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ 19 ขณะที่พื้นที่ป่าไม้เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในปี 2557 มีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 31.62 ของพื้นที่ประเทศ จากปี 2556 ที่มีร้อยละ 31.57 ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ ส่วนการเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนในปี 2558 สามารถดำเนินการได้ 2,660 ไร่ ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนไม่น้อยกว่าปีละ 5,000 ไร่ ในส่วนของการขยายพื้นที่ชลประทานเพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำและบรรเทาอุทกภัย สามารถดำเนินการเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้เพิ่มขึ้น 225,621 ไร่ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้เพิ่มพื้นที่ชลประทานเฉลี่ยปีละ 200,000 ไร่ ทำให้ในปี 2558 มีพื้นที่ชลประทานทั้งหมด 30.48 ล้านไร่

คุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลักและแม่น้ำสายสำคัญที่อยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่พอใช้ขึ้นไป ในปี 2558 มีสัดส่วนร้อยละ 74 ลดลงจากร้อยละ 82 ในปี 2555 ต่ำกว่าเป้าหมายเล็กน้อย สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการระบายน้ำทิ้งจากกิจกรรมต่างๆ โดยไม่ผ่านการบำบัด การกำจัดขยะชุมชนอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 31.06 แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดให้มีการจัดการขยะชุมชนอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 ขณะที่การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 18.39 ในปี 2558 จากร้อยละ 21 ในปี 2555 ต่ำกว่าเป้าหมายของแผนที่กำหนดให้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

ตารางที่ 8 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 4 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนา ฉบับที่ 10			แผนพัฒนา ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
1. เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยรักษาพื้นที่อนุรักษ์ไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 19.0 เพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ 40.0 ของพื้นที่ประเทศ และเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนไม่น้อยกว่าปีละ 5,000 ไร่	1. สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ (ร้อยละ)	-	33.56	33.56	33.65	31.57	31.62	
	2. สัดส่วนพื้นที่อนุรักษ์ต่อพื้นที่ประเทศ (ร้อยละ)	18.70	19.99	20.01	20.40	20.39	20.44	20.44
	3. พื้นที่ปลูกป่าชายเลน (ไร่)	1,070	6,257	869	1,797	8,602	-	2,660
2. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบเพื่อลดปัญหาการขาดแคลนน้ำและการบรรเทาอุทกภัย รวมทั้งเพิ่มพื้นที่ชลประทานเฉลี่ยปีละ 200,000 ไร่ เพื่อสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหาร	1. สัดส่วนจำนวนหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำต่อจำนวนหมู่บ้านทั้งประเทศ (ร้อยละ)	8.65	8.64	3.17	-	7.19	-	8.24
	2. สัดส่วนจำนวนหมู่บ้านที่ประสบอุทกภัยต่อจำนวนหมู่บ้านทั้งประเทศ	17.14	45.16	71.22	16.03	50.82	2.78	3.41
	3. พื้นที่ชลประทาน (ล้านไร่)	28.14	28.72	29.60	29.73	29.94	30.26	30.48
	4. ปริมาณกักเก็บน้ำต่อจำนวนประชากร (ลบ.ม./คน)	1,165	1,159	1,153	1,199	1,194	1,189	1,178
3. สร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ลดมลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจากการพัฒนา โดยควบคุมคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลักและแม่น้ำสายสำคัญให้อยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่พอใช้ขึ้นไปไม่น้อยกว่าร้อยละ 80.0 พื้นฟูคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง โดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยตอนในไม่ให้อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก คุณภาพอากาศในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน การจัดการขยะชุมชนถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50.0 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น และมีการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30.0	1. สัดส่วนคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำหลักและแม่น้ำสายสำคัญที่อยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่พอใช้ขึ้นไป (ร้อยละ)	78	71	85	82	77	78	74
	2. สัดส่วนคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก (ร้อยละ)	1	5	3	1	13	1	3
	3. ปริมาณ PM ₁₀ เฉลี่ยรายปี (ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร)	52.89	43.65	39.22	42.40	44.35	43.43	40.43
	4. อัตราการกำจัดขยะชุมชนถูกหลักสุขาภิบาล (ร้อยละ)	32.1	25	22	24	27	30	31.06
	5. อัตราการนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (ร้อยละ)	22	16	16	21	19	18	18.39

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10			แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11			
		2550	2552	2554	2555	2556	2557	2558
4. เพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติให้มีความพร้อมทั้งระดับประเทศ พื้นที่และชุมชน	1. เครื่องมือและกลไกในการบริหารจัดการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	จัดทำยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551-2555 จัดทำแผนของกระทรวง ทบวง กรม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น แผนบรรเทาภาวะโลกร้อนด้านการเกษตร พ.ศ. 2551-2554 แผนปฏิบัติการลดโลกร้อนของ กทม. พ.ศ. 2550-2555 เป็นต้น จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แห่งชาติ จัดตั้งองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) จัดตั้งศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ จัดทำฐานข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฯลฯ			จัดทำ (ร่าง) แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2557 – 2593 จัดทำระบบป้องกันและเตือนภัยธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อมและธรณีพิบัติภัย มีระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์พร้อมระบบไร้สายตรวจจับเป้าหมายที่สามารถแสดงและติดตามเป้าหมายบนแผนที่ในพื้นที่ประสบภัยพิบัติ พัฒนาเครื่องมือกลไกในการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558			
	2. ฐานข้อมูลและแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงภัยจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งระดับประเทศ ภูมิภาค และจังหวัด	ฐานข้อมูลและแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติด้านน้ำป่าไหลหลาก โคลนถล่ม พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยในระดับประเทศ จัดทำแผนการบริหารจัดการและพัฒนากลุ่มน้ำทั้ง 25 กลุ่มน้ำ มีฐานข้อมูลพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			แผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติทั้งระดับประเทศ และพื้นที่ พัฒนาระบบฐานข้อมูล และระบบการสื่อสารโทรคมนาคมด้านการจัดการภัยพิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน บูรณาการระบบคลังข้อมูลเพื่อนำไปสู่คลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ			
5. เพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	3. กลไกการเฝ้าระวังและระบบเตือนภัยล่วงหน้าในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ	ในปี 2554 มีการติดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวัง 43 จังหวัด จากจังหวัดที่เป็นพื้นที่เสี่ยง 75 จังหวัด มีหอกระจายข่าวและระบบแจ้งเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงภัยสินามิ มีเครือข่ายชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งอาสาสมัครสาธารณสุข ซึ่งหากบูรณาการและปรับปรุงระบบการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ให้มากขึ้น จะสามารถสร้างระบบการเฝ้าระวังและเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุขได้			มีเครือข่ายเฝ้าระวังแจ้งเตือนธรณีพิบัติภัยในพื้นที่เสี่ยงภัยเพิ่มขึ้นเป็น 48 จังหวัด จากจังหวัดที่เป็นพื้นที่เสี่ยง 75 จังหวัด เพิ่มขึ้นอีกไม่น้อยกว่า 55 ตำบล มีระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย-ดินถล่ม ในพื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบเชิงเขา สถานี ครอบคลุมหมู่บ้านเสี่ยงภัย 1,704 หมู่บ้าน			
	4. ปริมาณและมูลค่าความเสียหายจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ (ล้านบาท)	2,120	5,568	24,080	1,121	1,918	n.a.	98.13
5. เพิ่มประสิทธิภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	1. สัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	-	25.83	24.88	24.55	23.20	23.65	23.13

2) การดำเนินการและผลการพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์

2.1) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินโครงการต่างๆ อาทิ การปลูกสร้างสวนป่าและอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร 13,800 ไร่ โดยให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการเป็นผู้ปลูกและดูแลรักษาป่า การจัดทำระบบป่าเปียก 100 แห่ง และแนวกันไฟ 6,180 กม. การดำเนินการแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับราษฎร จำนวน 184,710 ราย จัดทำข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่สวนป่าโดยชุมชนมีส่วนร่วม 5 แห่ง จัดทำแนวเขตการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและซากดึกดำบรรพ์เป็นเขตสงวน อนุรักษ์ และพัฒนาใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อจัดหาน้ำสะอาดให้หมู่บ้านหาน้ำยากทั่วประเทศ อาทิ การเจาะบ่อน้ำบาดาลพร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำจำนวน 683 บ่อ พัฒนาแหล่งน้ำบาดาลเพื่อสนับสนุนน้ำดื่มสะอาดให้กับโรงเรียนทั่วประเทศรูปแบบที่ 1 จำนวน 200 แห่ง และรูปแบบที่ 2 จำนวน 500 แห่ง การเจาะบ่อน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรในพื้นที่ประสบภัยแล้งจำนวน 1,278 แห่ง การวางท่อขยายเขตจำหน่ายน้ำจำนวน 149 โครงการ ก่อสร้างโครงการชลประทานพร้อมระบบส่งน้ำและระบบระบายน้ำจำนวน 115 โครงการ รวมพื้นที่ 234,321 ไร่ สามารถเพิ่มพื้นที่ชลประทานได้ 225,621 ไร่

2.2) เตรียมความพร้อมสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนาเมืองให้มีความเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์และส่งเสริมความยั่งยืนทางด้านสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำแผนแม่บทพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ การส่งเสริมอุตสาหกรรมพลาสติกรีไซเคิล การพัฒนาตลาดคาร์บอนของประเทศไทย การขยายผลโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER) ปัจจุบันมีโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจที่ได้รับการขึ้นทะเบียนไปแล้ว 20 โครงการ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่คาดว่าจะลดได้ 704,413 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อปี รวมทั้งมีการพัฒนาการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสีเขียวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Green Tax) นอกจากนี้ ยังมีการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภคสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม การส่งเสริมท้องถิ่นสู่สังคมสีเขียว การจัดทำแนวเส้นทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่แหล่งมรดกที่มีคุณค่านำไปสู่วิถีชุมชนสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2.3) การยกระดับขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเพื่อให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน มีการดำเนินโครงการสำคัญต่างๆ อาทิ การพัฒนาเครื่องมือกลไกในการบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก จัดทำฐานข้อมูลการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการกักเก็บคาร์บอน (Carbon stock) จากระบบนิเวศป่าชายเลนทั้งประเทศจำนวน 1.52 ล้านไร่ จัดทำฐานข้อมูลและพัฒนาระบบสารสนเทศเชิงพื้นที่ การวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มระดับความพร้อมรับมือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การบูรณาการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ผลที่ได้จากการดำเนินงานมีการประเมินและการจัดทำแผนที่ความเสี่ยงจากภัยพิบัติและสภาพภูมิอากาศในพื้นที่นำร่องและสามารถให้ประโยชน์ในการตัดสินใจในระดับนโยบาย มีการพัฒนานวัตกรรมทางสังคมเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติอันเกิดจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

2.4) การเตรียมความพร้อมและพัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยดินถล่มระดับชุมชน ติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย-ดินถล่มในพื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบเชิงเขา 493 สถานี ครอบคลุมหมู่บ้านเสี่ยงภัย 1,704 หมู่บ้าน จัดตั้งศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศด้านน้ำ ปรับปรุงประสิทธิภาพและบำรุงรักษาสถานีโทรมาตรอัตโนมัติให้มีเสถียรภาพพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา 850 สถานีทั่วประเทศ การติดตั้ง

เครื่องวัดระดับน้ำแบบอัตโนมัติ ตลอดจน การจัดตั้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอป.ก.) จัดทำแผนและเครือข่ายเฝ้าระวังแจ้งเตือนธรณีพิบัติภัยในพื้นที่เสี่ยงธรณีพิบัติภัยดินถล่มที่ครอบคลุมทั้งระบบต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 55 ตำบล (ไม่น้อยกว่า 500 หมู่บ้าน /1,800 ราย) การจัดชุดเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์สาธารณภัยเพื่อแจ้งเตือนภัย จังหวัด อำเภอก และ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทป้องกันและบรรเทาภัยแล้งที่มีมาตรฐาน การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการสิ่งของสำรองจ่าย (E - Stock) ที่สามารถเชื่อมโยงกับคลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำและแผนที่น้ำระดับตำบลกว่า 1,400 แห่ง (ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555-2558) เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในพื้นที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.5) เร่งพัฒนาภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมและวิกฤตจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยดำเนินการพัฒนาการตลาดของฉลากคาร์บอนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ได้แก่ คาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์ ฉลากลดโลกร้อน และฉลากคูโลมอด เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการของผู้ประกอบการไทยได้มากขึ้น และเป็นศูนย์กลางการรับรองในระดับอาเซียน ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยมีการดำเนินงานฉลากคาร์บอนเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก โดยใช้ฉลากคาร์บอนเป็นกลยุทธ์รับมือกับมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจุบัน มีจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนฉลากคาร์บอนรวม จำนวน 1,943 ผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย คาร์บอนฟุตพริ้นท์ของผลิตภัณฑ์จำนวน 1,790 ผลิตภัณฑ์ จาก 416 บริษัท ผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนฉลากลดโลกร้อนจำนวน 153 ผลิตภัณฑ์ จาก 36 บริษัท สามารถลดก๊าซเรือนกระจกได้ 890,772 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า สำหรับคูโลมอดมีโครงสร้างผ้าที่ได้ขึ้นทะเบียน 58 รายการจาก 12 บริษัท

2.6) การเพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางอาเซียนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนบูรณาการด้านนโยบายในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินการเตรียมความพร้อมด้านกลไกตลาดเพื่อสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบข้อตกลงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2559 เพื่อสนับสนุนการศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนากลไกตลาดภายในประเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและลดก๊าซเรือนกระจก โดยจะติดตามข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการใช้พลังงานของเทศบาลและชุมชนตัวอย่าง รวมถึงอุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานสูงและนำไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายการประหยัดพลังงานและการลดก๊าซเรือนกระจก

2.7) ดำเนินการลดและควบคุมมลพิษ มีการดำเนินการฟื้นฟูและบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะยาว 15 ปี รวม 23 พื้นที่ และบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนขนาดเล็กในพื้นที่ 6 แห่ง ดำเนินการกำหนดนโยบายและมาตรการบริหารจัดการมลพิษเพื่อเป็นเครื่องมือและกลไกในการป้องกัน ควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพพื้นที่ การฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่วิกฤตด้านมลพิษ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการมลพิษเชิงพื้นที่ที่แหล่งกำเนิด รวมไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสมรรถนะในการบริหารจัดการมลพิษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.8) ส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน มีการดำเนินโครงการต่างๆ อาทิ การพัฒนาเครือข่ายองค์กรเอกชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

โดยมีศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบด้านแหล่งเรียนรู้การจัดการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีการเติบโตอย่างยั่งยืน รายได้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ปี 2558 เพิ่มขึ้นจากปี 2557 ร้อยละ 26 นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งสถาบันอนุรักษ์ วิจัย และบริหารองค์ความรู้ สัตว์ป่าในระดับภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป็นศูนย์กลางการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านการอนุรักษ์ สัตว์ป่านอกถิ่นอาศัย การสำรวจความหลากหลายของพืชในภาคเหนือเพื่อเก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้งไว้ ณ หอพรรณไม้ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นแหล่งอ้างอิงตัวอย่างและฐานข้อมูลความหลากหลายพรรณไม้ภาคเหนือ พัฒนาระบบสำรองพันธุ์ไม้พร้อมใช้งาน จัดทำฐานข้อมูลตามหลักสวนพฤกษศาสตร์สากล ตลอดจนจัดทำระบบบัญชีรายการทรัพยากรพันธุกรรมที่ทรงคุณค่าเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ มีฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุกรรมที่จัดทำเป็นระบบพร้อมให้สืบค้นจากภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงในเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรพันธุกรรมกับองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.4 ประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะ 4 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แม้จะมีความก้าวหน้าเมื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายในหลายประเด็นการพัฒนา แต่ก็ยังคงมีประเด็นการพัฒนาที่ต้องเร่งรัดดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังนี้

2.4.1 เร่งสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และความเหลื่อมล้ำด้านสินทรัพย์ ผลักดันกฎหมายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ปรับปรุงนโยบายการคลังอย่างรอบด้าน ให้ครอบคลุมด้านภาษีและการใช้จ่ายงบประมาณ โดยเพิ่มการจัดเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สิน อาทิ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ภาษีกำไรจากการเพิ่มค่าของทรัพย์สิน และปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และปรับโครงสร้างการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ เพื่อลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคมควบคู่ไปกับกฎหมายทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการสนับสนุนการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืน ตั้งแต่การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไขเพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินให้แก่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน เป็นต้น

2.4.2 ส่งเสริมการออมและเร่งขยายระบบสวัสดิการสังคมแบบสมัครใจ รวมทั้งระบบสวัสดิการชุมชนให้มีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยประชาสัมพันธ์ และกำหนดสิทธิประโยชน์เพื่อจูงใจให้แรงงานนอกระบบสมัครเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ และการประกันตนภาคสมัครใจ รวมทั้ง ส่งเสริมความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้สามารถจัดสวัสดิการแก่คนในชุมชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลสวัสดิการให้มีความเป็นเอกภาพ

2.4.3 เร่งปฏิรูประบบการบริหารจัดการภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล โดยหน่วยงานภาครัฐต้องมีความรับผิดชอบต่อเป้าหมาย ความสำเร็จของงาน และความคุ้มค่าของงบประมาณ มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการ และการติดตามตรวจสอบ รวมทั้งปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยมุ่งลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาระบบงานด้านการยุติธรรมให้สามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่มีการกระจายในด้านพื้นที่ (Area base) การจัดผังเมืองและการใช้พื้นที่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และการระดมทรัพยากร รวมถึง การจัดสรรงบประมาณโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก

2.4.4 เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งอาชีวศึกษา ควบคู่กับการปรับภาพลักษณ์อาชีวศึกษา ตลอดจน การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน มุ่งพัฒนาให้

เด็กและเยาวชนสามารถคิดเป็น ทำเป็น และมีความเข้มแข็งทางวิชาการ อาทิ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ส่งเสริมให้เด็กไทยหันมาเรียนสายอาชีพเพิ่มขึ้น โดยปรับทัศนคติให้สังคมเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาสายอาชีพ และเร่งพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา และหลักสูตรการศึกษาให้สามารถพัฒนาสมรรถนะและทักษะของเยาวชนและแรงงานไทยให้รองรับการแข่งขันของประเทศ พร้อมทั้งปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และค่านิยมที่ดีงาม เป็นคนที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา และใจ

2.4.5 ส่งเสริมให้คนไทยปรับพฤติกรรมให้หันมาป้องกันและดูแลสุขภาพ ลด ละ เลิก พฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ และลดงบประมาณในด้านสาธารณสุขของรัฐ โดยปรับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3 อ. (อาหาร/ ออกกำลังกาย/ อารมณ์) 2 ส. (ไม่สูบบุหรี่/ ไม่ดื่มสุรา) เพื่อลดอัตราป่วยตายและผลกระทบจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ตลอดจนสร้างกลไกในการจัดทำนโยบายสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพตามแนวคิดทศวรรษนโยบายห่วงใยสุขภาพที่บูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนและมีความเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นนโยบายระดับชาติ พื้นที่ และชุมชน ที่จะนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดี

2.4.6 เร่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของไทยให้สามารถรองรับการเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน เร่งปรับโครงสร้างการผลิตทั้งการผลิตภาคเกษตรกรรมให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น โดยส่งเสริมการวิจัยพัฒนาปัจจัยการผลิต เทคโนโลยีการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปใหม่ๆ ปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการให้เติบโตอย่างมีศักยภาพ ยกกระดับไปสู่ความเป็นภาคบริการใหม่มากขึ้น ใช้ประโยชน์จากภาคการท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาภาคบริการในสาขาอื่น อาทิ การรักษาพยาบาล การขนส่งและโทรคมนาคม เร่งรัดการส่งออกให้สามารถขยายตัวได้เต็มศักยภาพ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎ ระเบียบ เพื่อส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกการค้า การลงทุน

2.4.7 ส่งเสริมการพัฒนาและลงทุนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้งพัฒนาระบบคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยมุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนวิจัยและพัฒนามากขึ้น ปรับปรุงและเพิ่มสิทธิประโยชน์และมาตรการการจูงใจทั้งด้านการเงินและการคลัง ปรับกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค บริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ปรับระบบการทำงานในเชิงบูรณาการระหว่างผู้ผลิตงานวิจัยและผู้ใช้ประโยชน์ในรูปแบบเครือข่ายวิจัย เร่งผลิตบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนักวิจัยให้มีปริมาณและคุณภาพสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา ตลอดจนให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อให้ นักวิจัยและผู้ประกอบการสามารถนำทรัพย์สินทางปัญญาที่หมดอายุไปพัฒนาต่อยอดและใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ได้มากขึ้น และสร้างจิตสำนึกในการใช้สินค้าที่มีลิขสิทธิ์ถูกกฎหมาย

2.4.8 สร้างความมั่นคงด้านพลังงาน เร่งรัดการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงาน เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการ การผลิต และ การใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด มีการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงานและการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานอย่างจริงจัง เร่งรัดการลงทุนเพื่อเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ให้สอดคล้องกับความต้องการและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

2.4.9 สร้างความเข้มแข็งให้ภาคการเกษตร โดยเสริมสร้างฐานการผลิตให้เข้มแข็งและยั่งยืน ยกกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด เช่น

มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยอาหาร ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถในการผลิตห่วงโซ่อุตสาหกรรมเกษตร ส่งเสริมและเร่งขยายแนวคิดการทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพัฒนาปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการภาคเกษตร

2.4.10 เร่งพัฒนาระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยการสร้างมาตรฐานการขนส่งเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงของภาคการขนส่งทั้งทางบก น้ำ และอากาศ และปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายที่ล้าสมัยหรือที่ขัดขวางต่อการเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ตลอดจนส่งเสริมการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ มาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มศักยภาพของการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ในอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4.11 พัฒนาศักยภาพของภาคธุรกิจให้สามารถใช้โอกาสจากการเปิดตลาดเสรีอาเซียนและตลาดโลกได้อย่างเต็มที่ โดยการอำนวยความสะดวกด้านการเงินและการประกันภัยสินค้าต่างๆ ที่มีส่วนสนับสนุนและเพิ่มบทบาทสำคัญในการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนจัดทำมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อภาคธุรกิจไทย โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและเพิ่มระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ

2.4.12 ขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เข้าสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยการปรับโครงสร้างการผลิตและบริโภคของประเทศให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมิตร ผลักดันเศรษฐกิจสีเขียวให้เกิดผลในทางปฏิบัติ สนับสนุนให้เกษตรกรมีการผลิตที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมทั้งขยายผลการส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ มหาวิทยาลัย และองค์กรมหาชน ส่งเสริมและมีมาตรการจูงใจให้กับผู้ผลิตในทางปฏิบัติเพื่อให้เป็นตัวอย่างรวมทั้งมีบทเรียนเป็นมาตรการเชิงลบ ซึ่งจะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาตั้งแต่ต้นทางอย่างยั่งยืน

2.4.13 ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคให้มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการสร้างจิตสำนึกและวินัย ให้ความรู้กับประชาชนในการคัดแยกและแนวทางในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ตั้งแต่การลดปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากต้นทาง ส่งเสริมให้มีการคัดแยกและนำขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายมาใช้ประโยชน์ใหม่ให้มากที่สุด ผลักดันให้เกิดการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน เพื่อลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

2.4.14 สนับสนุนการมีส่วนร่วมในการดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน ในภาคเอกชนสามารถสนับสนุนการดำเนินงานและกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยอาจใช้มาตรการสร้างแรงจูงใจต่างๆ อาทิ มาตรการทางภาษี มาตรการด้านเงินทุน หรือมาตรการประชาสัมพันธ์บริษัทที่มีส่วนร่วมในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับการส่งเสริมในภาคประชาชนควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมและแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างผู้ได้รับประโยชน์และผู้ดำเนินงาน อาทิ สนับสนุนการจัดตั้งป่าชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชน ให้กับชุมชนที่มีความพร้อมในการดูแลทรัพยากร โดยให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากการดูแลทรัพยากรนั้นอย่างเป็นธรรมเป็นการกระจายอำนาจและสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์ให้กับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
962 ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
โทร. 0-2282-4841-2 โทรสาร 0-281-9705 <http://www.nesdb.go.th>